

INARIN KUNTA

Turvallisuussuunnitelma 2013-2016

Valtuuston 25.4.2013 § 37 hyväksymä

1.12.2014 Turvallisuusseminaari Ivalossa/ viranomaistapaamisen päivitykset

7.12.2015 Turvallisuusseminaari Ivalossa/ viranomaistapaamisen päivitykset

1 Johdanto	1
1.1 Suunnittelun tausta	1
1.2 Suunnittelun toteuttaminen	1
2 Turvallisuussuunnittelun käsite ja päämäärät	2
2.1 Turvallisuussuunnittelu käsitteenä	2
2.2 Turvallisuussuunnittelun päämäärät	2
3 Inarin kunta toimintaympäristönä	3
3.1 Yleisesittely	3
3.2 Turvallisuussuunnittelun erityispiirteitä	3
4 Nykytilan analyysi ja johtopäätökset	4
4.1 Syrjäytyminen ja sosiaalinen turvallisuus	4
4.1.1 Nykytilan kuvaus	4
4.1.2 Vahvuudet ja uhkakuvat	11
4.2 Rikostorjunta ja yleinen järjestys	11
4.2.1 Nykytilan kuvaus	11
4.2.2 Vahvuudet ja uhkakuvat	22
4.3 Matkailun turvallisuus	22
4.3.1 Nykytilan kuvaus	22
4.3.2 Vahvuudet ja uhkakuvat	23
4.4 Onnettomuusturvallisuus	24
4.4.1 Nykytilan kuvaus	24
4.4.2 Vahvuudet ja uhkakuvat	25
4.5 Liikenneturvallisuus	25
4.5.1 Nykytilan kuvaus	25
4.5.2 Vahvuudet ja uhkakuvat	27
5 Toimenpide-esitykset	27
5.1 Syrjäytyminen ja sosiaalinen turvallisuus	28
5.2 Rikostorjunta ja yleinen järjestys	28
5.3 Matkailun turvallisuus	29
5.4 Onnettomuusturvallisuus	29
5.5 Liikenneturvallisuus	29
5.6 Yleiset toimenpide-esitykset	30
6 Jakelu, seuranta ja arviointi	30
7 Johtopäätökset	30
Lähdeluettelo	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

1 Johdanto

1.1 Suunnittelun tausta

Valtakunnallisella tasolla turvallisuussuunnittelutyötä ohjaa hallituskausittain uusittava sisäisen turvallisuuden ohjelma. Valtioneuvosto hyväksyi 14.6.2012 periaatepäätöksen uusimmaksi sisäisen turvallisuuden ohjelmaksi. ”Turvallisempi huominen – Sisäisen turvallisuuden ohjelma” (Sisäasiainministeriö 2012) määrittelee sisäisen turvallisuuden keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet poikkihallinnollisesti.

Vuodelle 2016:

Sisäministeriössä on käynnissä hanke sisäisen turvallisuuden strategian laatimiseksi.

Sisäisen turvallisuuden strategiassa on tarkoitus

- määritellä sisäisen turvallisuuden toimintakenttä
- arvioida sisäisen turvallisuuden nykytilaa ja analysoida tulevaisuuden haasteet
- määritellä sisäisen turvallisuuden tehtävät ja vastuut
- tehdä toimenpide-ehdotuksia hallitusohjelmatyössä hyödynnettäväksi
- tehdä ehdotus sisäisen turvallisuuden strategiaksi vuoteen 2020.

Sisäisen turvallisuuden strategia korvaa nykyisen sisäisen turvallisuuden ohjelman ja sisäministeriön konsernistrategian.

Valmisteluajakaulu

Pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa päätettiin laatia selonteko sisäisen turvallisuuden tilasta toukokuun 2016 loppuun mennessä. Sisäisen turvallisuuden strategia valmistellaan selonteon pohjalta vuoden 2016 loppuun mennessä.

Sisäisen turvallisuuden ohjelman ajatuksena on jalkauttaa turvallisuustyö mahdollisimman lähelle toimijoita. Aluehallintovirastoille on annettu tehtäväksi koordinoita valtakunnallisen ohjelman alueellisia toimeenpanosuunnitelmia.

1.2 Suunnittelun toteuttaminen

Päivitystyö aloitettiin syksyllä 2011 vuoden 2009 Turvallisuussuunnitelman toimenpide-ehdotusten toteutumisen arvioinnilla. Ensimmäinen kokous pidettiin 9.12.2011. Kokouksen puheenvuoroissa tuotiin ensimmäisen suunnitelman osalta esille liiallinen laajuus, toimenpide-ehdotusten seurannan ja arvioinnin ongelmallisuus sekä kolmannen sektorin roolin pienuus. Hyvänä nähtiin viranomaisyhteistyön toimiminen.

Päivitystyötä jatkettiin elokuussa 2012 uusimman Sisäisen turvallisuuden ohjelman sekä Aluehallintoviraston alueellisen toimeenpanosuunnitelman julkaisun myötä. Ensimmäinen kokoontuminen vuodelle 2012 pidettiin 18.9.2012. Varsinainen päivitystyö tehtiin syksyn 2012 aikana kunnan henkilöstöä ja muita asiantuntijoita kuulemalla. Seuraavat päivitykset tähän

suunnitelmaan on tehty Inarin kunnan järjestämän turvallisuustapaamisten (vuonna 2014 ja 2015) yhteydessä.

2 Turvallisuussuunnittelun käsite ja päämäärät

2.1 Turvallisuussuunnittelu käsitteenä

Turvallisuussuunnittelu perustuu laaja-alaiseen turvallisuuden käsitteeseen, missä arjen rikoksia ja häiriöitä estetään ennalta yhteistyössä paikallisyhteisön kanssa. Poliisi on yksi tärkeimmistä toimijoista tässä työssä, mutta vastuu turvallisuuden ja viihtyvyyden parantamisesta ja ylläpitämisestä kuuluu kaikille. Sen lisäksi, että turvallisuussuunnitelmassa vahvistetaan käynnistettävät uudet hankkeet ja suunnitelmat, nähdään turvallisuussuunnitelma sateenvarjona, joka kokoaa yhteen jo olemassa olevat hankkeet, suunnitelmat ja ohjelmat

Inarin turvallisuussuunnitelma kattaa seuraavat osa-alueet: syrjäytyminen ja sosiaalinen turvallisuus, rikostorjunta ja yleinen järjestys, matkailun turvallisuus, onnettomuusturvallisuus ja liikenneturvallisuus. Painopistealueet on valittu kunnan toimintaympäristö huomioon ottaen. Osa-alueet liittyvät usein toisiinsa, esimerkiksi ulkomaalaisten matkailijoiden turvallisuutta käsitellään sekä liikenneturvallisuuden että matkailun turvallisuuden näkökulmista.

2.2 Turvallisuussuunnittelun päämäärät

Sisäasiainministeriön julkaisussa (2006) esitetään turvallisuustyön tavoitteena ylläpitää ja parantaa paikallista turvallisuutta. Turvallisuussuunnittelu on jatkuva yhteistyöprosessi, jossa sovitut asiat kirjataan turvallisuussuunnitelmaan.

Hallitusohjelmassa 22.6.2011 määritellään sisäisen turvallisuuden tavoite:

Sisäisen turvallisuuden tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisin maa, jossa ihmiset ja eri väestöryhmät kokevat yhteiskunnan yhdenvertaisena ja oikeudenmukaisena.

Sisäisen turvallisuuden ohjelman tavoitteena on ennalta ehkäistä ja torjua tapaturmia, onnettomuuksia ja rikoksia sekä lisätä turvallisuuden tunnetta.

Sisäisen turvallisuuden ohjelman tärkeimpiä yksittäisiä tavoitteita ovat alkoholista aiheutuvien turvallisuusongelmien vähentäminen, nuorten turvallisen kasvuympäristön varmistaminen, ikääntyvien turvallisuuden parantaminen ja rikoksen uhrin palvelujen parantaminen. Tavoitteena on myös varmistaa sellaisten toimintamallien käyttöönotto, joilla viranomaiset yhteistyössä järjestöjen kanssa voivat nopeasti puuttua yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan turvallisuutta uhkaaviin tilanteisiin (Sisäasiainministeriö 2012)

Lapin alueellisen sisäisen turvallisuuden yhteistyön päämääränä on muodostaa ja ylläpitää laajaan turvallisuusajatteluun perustuva turvallisuuden yhteistyöverkosto, joka kokoaa alueen viranomaiset, järjestöt ja elinkeinoelämän edustajat tavoitteelliseen turvallisuusyhteistyöhön (Lapin aluehallintovirasto 2012.)

Yhteistyön keskeisenä tehtävänä on edistää alueellisesti yhteiskunnan yhteisen resurssien suuntaamista kuntatason toimijoiden tueksi ja edistää paikallisten resurssien laaja-alaista

hyödyntämistä. Kuntien ja paikallisen työn tukeminen toteutetaan tunnistamalla jo olemassa olevat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen paikalliset rakenteet ja saattamalla näiden kanssa yhteistyöhön turvallisuutta edistävät verkostot (Lapin aluehallintovirasto 2012.)

Inarin kunnan turvallisuussuunnitelma noudattaa valtakunnallisia ja alueellisia suuntaviivoja. Lisäksi tavoitteena on turvallisuustyön suunnitelmallinen kehittäminen vastuunjaon ja resursoinnin avulla.

Turvallisuussuunnittelussa korostuu ongelmien ennaltaehkäisy. On selvää, että ongelmakohtien poistaminen ja väistämättömiin uhkiin varautuminen on tuloksellisempaa kuin ongelmien kohtaaminen valmistautumatta. Tämä koskee sekä onnettomuuksia (onnettomuusturvallisuus, liikenneturvallisuus ja matkailun turvallisuus) sekä ihmisten parissa tehtävää turvallisuustyötä (syrjäytyminen ja sosiaalinen turvallisuus sekä rikostorjunta ja yleinen järjestys).

3 Inarin kunta toimintaympäristönä

3.1 Yleisesittely

Pinta-ala 17 321 km², joista 2148 km² vesistöjä. Kunta rajoittuu Utsjoen, Enontekiön, Kittilän ja Sodankylän kuntien rajaan, sekä Norjan ja Venäjän valtioiden rajoihin. Aukkaita 6796 (31.12.2015), väestön tiheys 0,45 asukasta/maa km².

3.2 Turvallisuussuunnittelun erityispiirteitä

Haja-asutus, pitkät etäisyydet, luonnonolot (pitkä, luminen talvi), laajat vesistöt (Inarijärvi) ja väestön ikääntyminen luovat haasteita alueelliseen turvallisuussuunnitteluun.

Kunnan alueella matkapuhelinverkon ja jopa viranomaisverkko VIRVE:n kuuluuuskatveet ovat selkeä riski ja luovat turvattomuutta. Katvealueita on maastossa esim. Saariselän latureittien varrella, mutta myös tiealueilla. Pitkät etäisyydet ja haja-asutus aiheuttavat viranomaisille pitkät vasteajat.

Matkailun sesonkiluontoisuus tuo oman rasitteensa muun muassa poliisin ja pelastusviranomaisten toimintaan. Matkailijoista lähes puolet tulee ulkomailta, joten vieras kulttuuri, kielimuuri ja tottumattomuus paikallisiin luonnonoloihin lisäävät turvallisuusuhkia. Matkailuturvallisuus kytkeytyy selkeästi liikenneturvallisuuteen ja onnettomuusturvallisuuteen.

Syrjäytymisen ja sosiaalisen turvallisuuden osalta runsas alkoholin käyttö on ongelma, joka tulee olemaan turvallisuussuunnittelun yksi päähaasteista vielä pitkään tulevaisuudessakin.

Pitkien etäisyyksien vuoksi kyläyhteisöjen rooli turvallisuustyössä korostuu. Naapuriapu ja yhteisöllisyys luovat turvallisuutta. Kunta ja eri viranomaiset suhtautuvat myönteisesti ja mahdollisuuksien mukaan tukevat kyläyhteisöjen omaa turvallisuustyötä. Esimerkiksi Kaamanen oli vuosina 2009–2012 mukana Taatusti turvassa - huolehtiva kyläyhteisö – hankkeessa.

Järjestöjen rooli arjen hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisääjinä

Kunnassa toimii suuri määrä erilaisia kolmannen sektorin toimijoita. Esimerkiksi kirkolliset toimijat, urheiluseurat, sosiaali- ja terveysalan järjestöt sekä vapaaehtoiseen pelastustyöhön erikoistuneet järjestöt tuovat suuren lisän kunnan turvallisuustyöhön. Kuntalaisilla on usein kiinteämpi suhde järjestösektoriin kuin kuntaan. Järjestösektorin merkitystä ei voida ohittaa turvallisuussuunnittelussa.

Järjestökentällä on paljon toimijoita, joiden perustehtäviin sisältyy arjen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen. Laaja ja moninainen järjestökenttä asettaa kuitenkin haasteita yhteistyön kehittämiseksi ja luomiselle. Paikallisen yhteistyön kannalta on tärkeää löytää ne toimintaa koordinoivat järjestöt, joiden perustehtäviin sisältyy arjen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen, joilla on toimivat kontaktit oman alueensa järjestökenttään ja joiden kautta voidaan tavoittaa laajasti alueen eri järjestöt.

Kunnan näkökulmasta järjestöjen tehtävänä on tuoda esiin kansalaisjärjestöjen ja kansalaistoiminnan osaaminen sekä mahdollisuudet osallistua kansallisen paikallisen turvallisuus- ja hyvinvointityön kehittämiseen ja käytännön toteuttamiseen.

4 Nykytilan analyysi ja johtopäätökset

4.1 Syrjäytyminen ja sosiaalinen turvallisuus

4.1.1 Nykytilan kuvaus

Sosiaalinen turvallisuus on usean eri tekijän yhteisvaikutusta. Turvallisuutta edistävät turvallinen koti-, asuin- ja työympäristö, toimivat peruspalvelut ja avun saanti silloin kun sitä tarvitaan. Sosiaalinen turvallisuus ehkäisee syrjäytymistä sekä edistää ja ylläpitää yhteiskuntarauhaa. Sisäinen turvallisuus edellyttää sosiaalista turvallisuutta ja usein tuodaan esille, että hyvä sosiaalipolitiikka on parasta rikosten ja häiriöiden ennalta ehkäisyä.

Syrjäytymisellä tarkoitetaan huono-osaisuuden kasautumista tai yksilön joutumista useiden elämänalueiden ulkopuolelle. Syrjäytymisen käynnistäjänä ovat yleensä sosiaaliset riskit kuten varattomuus, terveyden heikkeneminen, työttömyys, asunnottomuus, koulutuksen riittämättömyys tai muut sosiaaliset ongelmat. Syrjäytyminen on yksi keskeinen turvallisuutta heikentävä tekijä ja sen lisääntyminen on keskeinen tulevaisuuden uhka. Pyrkimys syrjäytymisen ehkäisyyn ja hoitoon on oleellisesti sosiaalihuollon vastuualuetta. Keskeisiksi toimiksi nousevat ehkäisevän näkökulman saaminen ensisijaiseksi, varhainen moniammatillinen puuttuminen lasten ja nuorten ongelmiin, pitkäaikaistyöttömyyteen pureutuminen, alueellisten hyvinvointierojen kaventaminen sekä päihdetilanteen hallitseminen.

Yksi mahdollinen sosiaalisen hyvinvoinnin tilaa tarkasteleva mittaristo on sähköinen hyvinvointikertomus. Terveystietolain (30.12.2010/1326) 12 § edellyttää kerran valtuustokaudessa laadittavaa laajaa hyvinvointikertomusta. Ensimmäinen hyvinvointikertomus on esitelty valtuustolle valtuustokautena 2013–2016. Hyvinvointikertomus antanee paljon käyttökelpoista ja keskitettyä tietoa Inarin kunnan sosiaalisen hyvinvoinnin kokonaistilasta.

Työttömyys

Työttömyyden oletetaan vaikuttavan perheiden huonovointisuuteen ja heijastuvan sitä kautta myös lasten ja nuorten hyvinvointiin ja kasvuedellytyksiin. Työllisyys sinällään on Inarin kunnassa kehittynyt myönteiseen suuntaan. Ongelma on jäljelle jääneen työttömyyden rakenteellisuus. Tämän niin sanotun työttömyyden kovan ytimen kanssa tulokselliset ja pysyvät ratkaisut ovat todella haasteellisia toteuttaa.

Inarissa työttömyysaste on kehittynyt seuraavasti:

2010	2011	2012	2013	2014	2015	
13,9 %		13,5%	13,5%	16,0%	17,8%	17,4%

Päihteet

Päihteiden käyttö on yhteiskunnan keskeinen ongelma. Alkoholin käytöstä aiheutuu monenlaisia turvallisuusongelmia ja nämä puolestaan lisäävät eri toimijoiden kustannuksia. Alkoholi on yleisin syy onnettomuuksien, tapaturmien ja väkivallan taustalla. Kunnan tavoitteena on ehkäistä päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja poikkihallinnollisesti viranomaisten välisellä yhteistyöllä.

Valtakunnallisesti alkoholisairaudet ovat tällä hetkellä johtava kuolinsyy työikäisillä. Alkoholiperäisiin sairauksiin tai alkoholimyrkytykseen kuolee noin 4 % koko väestöstä. Tapaturmaisista kuolemista noin 20 % tapahtuu alkoholin myötävaikutuksesta (Tilastokeskus 2011a & 2011b.) On arvioitu, että neljännes tehohoidosta on alkoholin aiheuttamaa. Perusterveydenhuollon potilaista alkoholin suurkuluttajia on 20 % miehistä ja 10 % naisista.

Lapissa kulutetaan Suomen maakunnista eniten alkoholia asukasta kohti, vuonna 2014 keskimäärin 12,2 litraa 100-prosenttista alkoholia per vähintään 15-vuotias asukas. Inarissa vastaava luku on 22,0 litraa. Koko maan keskiarvo on 11,2 litraa. Tilasto kertoo kunnan alueella myydyin alkoholin määrän. Kunnan alueella alkoholijuomia ostavat ja anniskelupalveluja käyttävät kunnan asukkaiden lisäksi matkailijat ja ulkomaalaiset ostosmatkailijat, joten tilaston merkityksen arvioiminen on hankalaa.

Alkoholin kulutus, 100-prosenttista alkoholia litroina / asukas

	2008	2010	2014
Koko maa	8,5	8,1	11,2
Lappi	12,0	10,9	12,2
Inari	21,1	20,0	22,0

Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos: Alkoholijuomien kulutus 2014

Alkoholijuomien kokonaiskulutus oli 11,2 litraa 100-prosenttista alkoholia 15 vuotta täyttäneitä asukasta kohti vuonna 2014. Kokonaiskulutus väheni 3,4 prosenttia vuoteen 2013 verrattuna. Sataprosenttiseksi alkoholiksi muunnettuna alkoholijuomien kokonaiskulutus oli 50,9 miljoonaa litraa.

Alkoholijuomien tilastoitu kulutus väheni 9,1 litrasta 8,8 litraan sataprosenttisena alkoholina 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti vuonna 2014. Alkoholijuomien tilastoimaton kulutus arvioitiin 2,4 litraksi. Se väheni arviolta noin neljä prosenttia vuoteen 2013 verrattuna.

Alkoholijuomien tilastoidun kulutuksen rakenteessa on nähtävissä pientä muutosta viime vuosina. Mietojen viinien ja mallasjuomien osuus tilastoidusta kulutuksesta on noussut, kun samaan aikaan väkevien juomien osuus on vähentynyt.

Vuoden 2014 alussa tapahtuneen alkoholijuomaveron korotuksen takia päivittäistavara- ja anniskeluravintolat hankkivat alkoholijuomia varastoihinsa joulukuussa 2013. Nämä alkoholijuomat myytiin kuluttajille vasta vuonna 2014, mutta juomat tilastoituvat vuoden 2013 kulutukseksi. Alkoholijuomien kokonaiskulutus ja tilastoitu kulutus ovat siis todellisuudessa hieman raportoitua korkeampia.

Hienoisesta tilastollisesta laskusta huolimatta päihteet koetaan kunnan sosiaali-, päihde- ja mielenterveystyötä tekevien tiedon ja kokemusten perusteella edelleen vakavaksi ongelmaksi. Merkittävimmät havaitut alkoholiongelmat liittyvät ihmisten lisääntyneeseen turvattomuuden tunteeseen, päihteiden käytön seurauksena syntyneisiin sairauksiin, päihteiden käytöstä aiheutuneisiin kuolemiin, alkoholin käyttäjien hoidosta aiheutuneisiin korkeisiin kustannuksiin ja valvontaan sekä järjestyksen ylläpitoon liittyviin lisääntyneisiin kustannuksiin.

Pahoinpitelyt ja myös suuri osa muista rikoksista tapahtuu usein humalassa. Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset tuhatta asukasta kohden ovat Inarissa valtakunnan ja naapurikuntien tasoa korkeammalla (Poliisin tulostietojärjestelmä).

Moniammatillista työtä on viety eteenpäin lastensuojelun kehittämistyöryhmän kautta. Ennaltaehkäisevään päihde- ja huumetyöhön syntyneen, moniyhteisöllisen Selvä Peli – työryhmän toiminta on laajentunut koskemaan nuorten asioita muutoinkin kuin päihdetyöhön liittyen.

Poliisi pyrkii nolla-toleranssiin nuorten henkilöiden päihteiden hallussapidon ja käytön suhteen. Valvontaa kohdennetaan tapauskohtaisesti esim. koulujen alkamis- ja loppumisajankohtiin. Mielenterveys- ja päihdetyön suunnitelma 2010–2013 listaa kattavasti kunnan päihdetyön toimijoita ja kehittämiskohteita.

Ikäkaarimalli

Turvallisuus koetaan eri tavoin elämän eri vaiheissa. Etenkin arkielämään liittyvä turvallisuus, tai asian käänttöpuoli turvattomuus, vaihtelee ikäryhmittäin. Jäljempänä on käsitelty eri ikäryhmien turvallisuuteen ja turvallisuudentunteeseen liittyviä asioita.

Lasten ja nuorten hyvinvointi

Kansainvälisten ihmisoikeuksien mukaisesti jokaisella lapsella on oikeus erityiseen suojeluun, turvalliseen ja virikkeelliseen kasvuympäristöön sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen. Inarissa lapsiin ja nuoriin liittyvä palvelutarjonta on pystytty pitämään hyvällä tasolla.

Lastensuojelu

Lastensuojelu on lapsen hyvinvoinnin turvaamista. Tämä edellyttää eri toimijatahojen vastuunottoa lasten hyvinvoinnista. Lastensuojelun kokonaisuus koostuu peruspalveluista, ehkäisevästä lastensuojelusta ja lapsi- ja perhekohtaisesta lastensuojelusta. Jos lapsen kotioloit eivät ole riittävän turvalliset ja vanhemmat laiminlyövät lapsen hoidon, tai jos lapsi tai nuori itse vaarantaa hyvinvointiaan, on kunnan lastensuojeluviranomaisten velvollisuus auttaa lasta.

Inarissa lastensuojelussa korostuvat erityisesti vanhemmuuteen liittyvät ongelmat. Vanhempien päihteiden käyttö ja mielenterveysongelmat sekä lapsen hoidon ja kasvatuksen laiminlyönti ovat merkittävin syy lastensuojeluilmoitusten taustalla. Lapset ja nuoret oireilevat mm. koulunkäyntiongelmilla, levottomalla käyttäytymisellä, päihteiden käytöllä ja masentuneisuudella. Lasten ja nuorten ongelmista on tullut monimuotoisempia ja ne ovat vaikeutuneet.

Kouluikäisten turvallisuus

Kaikilla kouluilla on voimassaolevat pelastussuunnitelmat ja turvallisuusohjeet. Pelastussuunnitelmat on tehty yhteistyössä pelastuslaitoksen ja turvallisuusohjeet yhteistyössä poliisin kanssa. Koulut ja pelastuslaitos harjoittelevat uhkatilanteiden varalta säännöllisesti. Poliisilla on kunnassa erikseen nimetty koulupoliisi, jonka tehtäviin kuuluu yhteistyö koulujen kanssa.

Kunnan koulut ovat mukana valtakunnallisessa KiVa Koulu eli kiusaamisen vastainen koulu – ohjelmassa. Ohjelman tavoitteena on sitouttaa koko kouluyhteisö kiusaamisen vähentämiseen tähtäävään työhön. Oppilaat vastaavat vuosittain KiVa Koulu-tilannekartoitukseen.

Kouluikäisten hyvinvointiin liittyvistä asioista löytyy vertailukelpoista ja luotettavaa tietoa esimerkiksi Stakesin kouluterveyskyselyjen kautta. Kyselyyn on Inarissa osallistuttu koko 2000 – luku ja sen kohteena ovat olleet peruskoulun 8. – 9. – luokkalaiset sekä lukion 1. – 2. vuosikurssien oppilaat. Ammattikoulun oppilaat eivät ole kyselyssä mukana.

Vuoden 2013 kouluterveyskyselyssä tärkeimmiksi ilon- ja huolenaiheiksi peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailta nousivat alla olevassa taulukossa olevat asiat. Mukaan on valittu merkittävät kahden viimeisimmän kyselyvuoden (2010 ja 2013) välillä ja pidemmällä aikavälillä tapahtuneet muutokset. (Kouluterveyskysely 2013.)

Ilonaiheet	Huolenaiheet
<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan • Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa vähentyivät • Toistuva rikkeiden teko vähentyi • Koulun työilmapiiri parani • Koulutyön määrä koettiin kohtuullisemmaksi • Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut vähentyivät <p>Muutokset pidemmällä aikavälillä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Päivittäinen tupakointi vähentyi 	<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perheen yhteinen ateriointi iltaisain vähentyi • Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat lisääntyivät • Lintsaaminen lisääntyi • Koettu terveydentila heikkeni • Koulu-uupumus lisääntyi • Ylipainoisia oli enemmän • Ruutuaika arkipäivisin lisääntyi • Huumeokeilut lisääntyivät • Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi • Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi

Inarissa lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä olevien lasten ja nuorten osuus oli vuonna 2012 5,7 %, määrä on kasvanut kuten koko maassa. Vuoden 2013 aikana Inarissa oli 69 lasta lastensuojelun avohuollon asiakkaana (kasvua edellisestä vuodesta 13 %). Lastensuojelun lisääntyneisiin asiakasmääriin vaikuttavat monet asiat, kuten lastensuojelulain mukainen tavoite tarjota lapsille ja perheille tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja lastensuojelulaissa madallettu ilmoittamiskynnys.

Kouluterveyskyselyä hyödynnetään tarkemmin kouluterveyshuollon ja koulujen yhteistyönä ja lastensuojelun kehittämistyöryhmässä vakiintuneena toimintana sekä jatkossa sähköisessä hyvinvointikertomuksessa.

Vuoden 2013 kouluterveyskyselyssä tärkeimmiksi ilon- ja huolenaiheiksi lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla nousivat alla olevassa taulukossa olevat asiat. Mukaan on valittu merkittävät kahden viimeisimmän kyselyvuoden (2010 ja 2013) välillä ja pidemmällä aikavälillä tapahtuneet muutokset. (Kouluterveyskysely 2013.) Vuoden 2015 kouluterveyskysely onnistui vain Ivalon yläasteen osalta.

Ilonaiheet	Huolenaiheet
<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan • Koulutyön määrä koettiin kohtuullisemmaksi • Päivittäinen tupakointi vähentyi • Humalajuominen vähentyi • Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi • Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi <p>Muutokset pidemmällä aikavälillä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulun fyysiset työolot koettiin paremmiksi 	<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin vähentyi • Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut lisääntyivät • Ruutuaika arkipäivisin lisääntyi

Inarissa vuonna 2012 koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita oli 10,9 %, Lapissa koulutuksen ulkopuolelle jääneitä nuoria oli 9,4 % ja koko maassa 10,8 %. Inarissa nuorten työttömyys on noussut vuodesta 2011 ollen 19,4 % vuonna 2013. Suunta on hyvin samanlainen Lapissa keskimäärin.

Nuorisovaltuusto

Kunnassa toimii nuorisovaltuusto. Kunnan nuorista valitun nuorisovaltuuston tehtävänä on edustaa nuoria heitä koskeissa asioissa. Nuorisovaltuusto käsitteli kokouksessaan turvallisuussuunnitelmaa kiusaamisen, päihteiden sekä yleisen turvallisuuden kautta.

Nuorisovaltuuston kannanoton mukaan kiusaamisen estämiseen liittyy tapakasvatuksen ja suvaitsevaisuuskasvatuksen lisääminen. Voimassa olevat kiusaamiseen liittyvät hankkeet ja toimintatavat ovat nuorille liian abstrakteja ja harvoin tapahtuvia. Nuorisovaltuusto toivoo yhteisöllisyyden lisäämiseksi useammin tapahtuvaa käytännön tekemistä.

Päihteisiin liittyen nuorisovaltuusto esittää huolenaiheena ilkivallan ja väkivallan lisääntymisen sekä koulunkäynnin ja työnteon häiriintymisen. Lisäksi päihteidenkäyttö nähdään liikenneturvallisuusriskinä paitsi rattijuopumusten myös päihtyneiden jalankulkijoiden arvaamattomuuden osalta.

Yleiseen turvallisuustilanteeseen liittyen nuorisovaltuusto toivoo poliisilta lisää läsnäoloa siellä, missä nuoret liikkuvat. Turvallisuudentunteen koetaan kasvavan poliisin toiminnan ollessa näkyvillä.

Työikäisen väestön turvallisuus

Työikäinen väestö on keskeisessä asemassa kuntalaisten turvallisuuskysymyksissä. Työikäisellä väestöllä on vaikutusta lapsiin ja nuoriin vanhemmuuden kautta, ja ikäihmisiin omista vanhemmista huolehtimisen kautta. Lisäksi tämä ikäryhmä vastaa suurelta osin kunnan järjestösektorin toimintojen järjestämisestä. Työikäisen väestön turvallisuuteen liittyvät esimerkiksi työttömyys ja päihteet.

Ikäihmisten turvallisuus

Ikäihmisten (yli 65-vuotiaiden) turvallisuuteen vaikuttavat ensisijaisesti terveydentila, toimintakyky, sosiaalinen verkosto, asumisolot ja taloudellinen tilanne.

Väestön ikääntyminen sinänsä ei ole turvallisuuden kannalta huolestuttavaa, mutta huonontuneen toimintakyvyn aiheuttama palvelutarpeen kasvu on. Ikääntyneiden osalta tärkeintä on toimintakyvyn ylläpito. Toimintakyvyn näkökulmasta ikääntymisen merkitys alkaa tulla esiin yksilöstä riippuen vasta noin 75-vuotiaana. Yli 75-vuotiaiden kuntalaisten osuus väestöstä Inarin kunnassa on vuonna 2014 on noin 9 %. Ikääntyneen väestön kaksinkertaistuu seuraavan kahdenkymmenen vuoden aikana, samoin heidän osuutensa koko väestöstä.

Tilastokeskuksen väestöennuste 2009–2040, Inarin kunta

	2009	2012	2015	2020	2030	2040
Koko kunnan väestö	6799	6632	6520	6438	6387	6339
• joista Yli 75-vuotiaat	517	583	625	735	1164	1407
Yli 75-vuotiaiden osuus väestöstä, %	7,6 %	8,8 %	9,6 %	13,4 %	18,2 %	22,2 %

Kunnan Ikäihmisten palvelustrategian 2011–2015 mukaan vuoden 2010 elokuussa kunnan yli 75-vuotiaista asui kotona 96 %. Samoin palvelustrategiassa todetaan:

Inarin kunnassa palveluasumisen ja vuodeosaston pitkäaikaispaikat on kuormitettu täysin. Tämä osoittaa, että ennaltaehkäisevää ja kuntouttavaa työtä tulee vahvistaa entisestään ja kotihoidon palveluja tulee kehittää siten, että kotona asumisen mahdollisuus säilyisi mahdollisimman pitkään. On kuitenkin huomioitava, että valta-kunnallisia suosituksia on vaikea toteuttaa täysin Inarin kunnassa, koska kaupunkialueella on tehokkaampaa toteuttaa kotihoidon palveluita kuin laajassa haja-asutuksessa kunnassa.

(Ikäihmisten palvelustrategia 2011–2015, 23–24.)

Inarin kunnan ikäihmisten palvelustrategian mukaan Inarin kunnan vanhuspolitiikan tavoitteena on tukea vanhusten arkielämän kokonaisuutta ja luoda edellytyksiä mahdollisimman täysipainoiselle elämälle. Keskeisenä tavoitteena on tukea vanhusten asumista itsenäisesti omassa kodissa ja taata kotona asumisen tueksi tarvittavat palvelut ammattitaitoisesti, laadukkaasti ja oikea-aikaisesti.

Inarin kunnassa tehdään vuosittain kaikille 75 vuotta täyttävälle kuntalaisille hyvinvointia edistävä kotikäynti, jonka tavoitteen on kotona selviytymisen tukeminen. Käynnillä kerrotaan ikäihmisille suunnatuista palveluista ja selvitetään ikäihmisen palvelutarvetta.

Yhteenvedona ikäihmisten turvallisuudesta voidaan todeta kotona asumisen tukemisen olevan tärkein yksittäinen keino ikäihmisten turvallisuuden ylläpitämiseksi. Ennaltaehkäisevä toimintakyvyn tukeminen vähentää kunnan kannalta kalliiden laitospaikkojen tarvetta.

4.1.2 Vahvuudet ja uhkakuvat

Inarissa on panostettu voimakkaasti lasten ja nuorten hyvinvointiin. Päihteidenkäytön vähentämiseen on panostettu 1990-luvulta alkaen. Selvä Peli on koettu hyväksi keinoksi päihteettömän nuorisokulttuurin edistäjänä. 2000-luvun alussa on perustettu lastensuojelun kehittämistyöryhmä sekä Syreeni – syrjäytymisen ehkäisemisen työryhmä.

Inarissa on kehitetty lastensuojelun avohuoltoa, ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttumista. Uusina työmenetelminä ovat perhetyö, tukiperhe / -henkilötoiminta sekä lapsiperheiden kotipalveluun panostaminen.

Aikuisemman väestön keskuudessa mini-interventiolla pyritään mahdollisimman varhain tunnistamaan potilaan runsas alkoholin kulutus ja antamaan lyhyt neuvonta tilanteessa, jolloin haittoja ei vielä merkittävästi esiinny. Tarkoituksena on näin estää riippuvuuden ja alkoholista johtuvien terveydellisten ja sosiaalisten ongelmien kehittyminen. Valtakunnallisten tulosten mukaan mini-intervention avulla joka kymmenes alkoholin suurkuluttaja siirtyy kohtuukäyttöön tai lopettaa kokonaan, ja neuvonnan vaikutus kestää ainakin 1-2 vuotta. Inarissa mini-interventiota käytetään terveystoimessa vaihtelevasti.

Ikäihmisten parissa toimii useita eri järjestöjä. Esimerkiksi seurakunnan diakoniatyöllä on suuri merkitys.

Lasten ja nuorten turvallisuuden kannalta keskeinen rooli on järjestöillä, liikuntatoimella ja nuorisotoimella. Viime vuosien kansallisena trendinä on ollut lasten ja nuorten vähenevä kiinnostus järjestötoimintaan ja yhteisesti järjestettyyn toimintaan yleisesti, jolloin lasten ja nuorten tavoittaminen hankaloituu. Nuorten pysyessä järjestetyn toiminnan ulkopuolella tieto heidän mahdollisista ongelmistaan ei välttämättä kulkeudu viranomaisten tietoon.

Ikäihmisten turvallisuuteen liittyviä huolenaiheita ovat terveydentilan ja toimintakyvyn heikkeneminen, yksinäisyys, julkisten palvelujen väheneminen haja-asutusalueilla, eri palvelupisteiden aukioloaikojen supistuminen, kuljetuspalvelujen saatavuus sekä avun saanti virka-ajan ulkopuolella.

4.2 Rikostorjunta ja yleinen järjestys

4.2.1 Nykytilan kuvaus

Kunnan pitkät etäisyydet aiheuttavat kunkin turvallisuuspalveluja tuottavan tahon toimintavalmiusaikoihin suuria paineita. Lähimmän yksikön etäisyys kohteesta saattaa aiheuttaa jopa tuntien odotuksen kohteessa olevalle. Mikäli lainsäädäntö on sen mahdollistanut, ovat eri viranomaiset, yhteisöt ja yksityiset tahot tehneet yhteistyösopimuksia toimintansa turvaamiseksi ja edellä mainittujen ongelmien vähentämiseksi (PTR-yhteistyö).

Viranomaisilla on käytössään laajoja tilastoaineistoja omaan toimialaansa liittyen. Aineistoa on saatavilla valtakunnallisesti, joten Inarin kunnan tilanteen vertaaminen muihin kuntiin tai valtakunnallisiin keskiarvoihin onnistuu helposti. Erityisesti poliisin aineistoja on käytetty myös tässä suunnitelmassa.

Rikostorjunnan nykytilan arviointi pelkän tilastotiedon varassa on vaikeaa. Pienen asukasmäärän vuoksi kausittainen vaihtelu on suurta, sillä jo yhden ihmisen tekemien rikosten merkitys on tilastollisesti merkittävä. Erityisesti omaisuus- ja väkivaltarikosten osalta yksittäisten ihmisten tekemät rikokset saattavat väliaikaisesti näkyä tilastopiikkeinä. Lisäksi poliisi keskittää ajoittain huomiotaan johonkin tiettyyn rikostyyppiin, jolloin tilastoissa näkyy ensin piikki ja seuraavina vuosina kyseisen rikostyyppin rikollisuus on hyvin vähäistä.

Tilastotietojen tulkintavaikeuksien vuoksi rikostorjunnan onnistumisen mittaamista on hyvä tehdä myös asiantuntijoiden arvioita kuunnellen. Erityisesti paikallispoliisin kanssa käytävän vuoropuhelun merkitys korostuu.

Huumausainerikoksissa Inari on ollut selkeästi maan keskitason alapuolella. Vertailussa naapurikuntiin Sodankylään ja Kittilään huumausainerikosten määrä näyttyy kuitenkin suurena. Myös poliisin kokemuksen mukaan huumausainerikokset ovat muutaman vuoden ajan olleet kasvussa. Laajaa ja suunnitelmallista huumausainerikollisuutta ei ole ilmennyt, vaan ilmitulleet tapaukset ovat pääasiassa olleet yksittäisiä ja pienehköissä kaveripiireissä ilmennyttä huumausaineiden käyttöä (käyttörikoksia) sekä yksittäisiä cannabiskasvien viljelyä ja kasvatusta (huumausainerikos) sekä lääkeaineiden väärinkäyttöä. Huumausainerikokset ovat lisääntyneet (v. 2014) 198 % johtuen mm. kannabiksen kasvatuksen paljastumisesta. Netin kautta tilataan kotikasvatuksen välineistöä, siemeniä ym.

Uutena ilmiönä on netin kautta tilattu nyt myös extasy -tabletteja ja amfetamiinia. Huumeiden käyttörikoksista epäiltyinä on myös tullut ilmi uusia käyttäjiä. Huumausainerikokset eivät näytä vähentyneen, päinvastoin näyttää siltä, että niiden määrä on kasvussa ja niiden määrään vaikuttaa olennaisesti paljastava rikostiedustelu ja erilliset ns. huumeiden katuvalvontaiskut, joita on lisätty. Huumausainetilanne on huomattavasti pahempi Norjan puolella.

Ilmoitettu Kpl		2010	2011	2012	2013	2014	Ennuste	Ed.VUOSI	KuVUOSI	VUOSI muutos%
Huumausainerikokset (uudet RL 50-luku)	148 Inari	3	7	15	18	30	23	25	19	-24,00%
	758 Sodankylä	6	11	11	9	13	7	12	6	-50,00%
	261 Kittilä	5	5	2	31	21	8	20	8	-60,00%
	5800 Lappi	703	565	649	823	888	783	733	646	-11,87%
	Tapahtuma-alue	18 725	19 006	17 665	19 507	19 651	21 100	16 560	17 781	7,37%
Ilmoitettuja rikoksia / 1000 as.		2010	2011	2012	2013	2014	Ennuste	Ed.VUOSI	KuVUOSI	VUOSI muutos%
Huumausainerikokset (uudet RL 50-luku)	148 Inari	0,4	1,0	2,2	2,7	4,4	3,5	4,4	3,3	-24,27%
	758 Sodankylä	0,7	1,3	1,2	1,0	1,5	0,8	1,6	0,8	-49,67%
	261 Kittilä	0,8	0,8	0,3	4,9	3,2	1,4	3,7	1,5	-59,94%
	5800 Lappi	3,8	3,1	3,5	4,5	4,9	4,4	4,8	4,3	-11,53%
	Tapahtuma-alue	3,5	3,5	3,3	3,6	3,6	3,8	3,6	3,9	6,90%
Ilmoitettu Kpl		2010	2011	2012	2013	2014	Ennuste	Ed.VUOSI	KuVUOSI	VUOSI muutos%
lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	148 Inari	5	3	14	5	3	3	3	3	0,00%
	758 Sodankylä	2	2	2	1	7	2	7	2	-71,43%
	261 Kittilä	9	0	4	1	0	/0	0	1	/0
	5800 Lappi	49	67	99	67	90	40	79	35	-55,70%
	Tapahtuma-alue	1 103	1 697	1 577	1 668	1 420	1 413	1 236	1 230	-0,49%
Ilmoitettuja rikoksia / 1000 as.		2010	2011	2012	2013	2014	Ennuste	Ed.VUOSI	KuVUOSI	VUOSI muutos%
lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	148 Inari	0,7	0,4	2,1	0,7	0,4	0,4	0,5	0,5	-0,35%
	758 Sodankylä	0,2	0,2	0,2	0,1	0,8	0,3	0,9	0,3	-71,24%
	261 Kittilä	1,5	0,0	0,6	0,2	0,0	/0	0,0	0,2	/0
	5800 Lappi	0,3	0,4	0,5	0,4	0,5	0,2	0,5	0,2	-55,53%
	Tapahtuma-alue	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	-0,92%

Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat tilastojen mukaan olleet Inarissa suuri ongelma (erityisesti v. 2012), mutta nyt näitä tapauksia on viimeksi kuluneen kahden vuoden aikana ollut vain muutama/vuosi.

Kaikissa seksuaalirikoksissa Inarissa ollaan lähellä valtakunnan keskitasoa, mutta lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö on koko 2000-luvun ollut selkeästi koko maan keskitasoa yleisempää ja käänös parempaan suuntaan on tapahtunut v. 2014. Tilastoja tulkitessa täytyy ottaa huomioon kuitenkin yksittäistapausten aiheuttama suhteellisen suuri vaihtelu.

Viranomaistoimijoiden esittely

Inarin toimintaympäristössä ei ole viime vuosien aikana tapahtunut muutoksia, joilla olisi välittömiä ja merkittäviä vaikutuksia yleisen järjestykseen ja turvallisuuteen. Tällaisia muutoksia ei lähiaikoina ole odotettavissakaan ellei turvapaikanhakijoiden määrä ala kasvamaan Venäjän puolelta merkittävästi ja kuntaan perustetaan vastaanottokeskus.

Turvallisuusasioista vastaavien viranomaisten organisaatioissa ja henkilöstössä on tapahtunut viime vuosina muutoksia ja merkittävä hallintorakenteen muutos poliisihallinnossa tapahtui v. 2014 alusta, jolloin Lapin maakuntaan tuli yksi poliisilaitos. Inarin kunnan turvallisuustilanteeseen muutos ei ole kuitenkaan vaikuttanut poliisipalvelujen osalta heikentävästi.

PTR –yhteistyö (Poliisi, Tulli, Rajavartiosto)

Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistyötä säätelee laki poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta (11.9.2009/68). Yhteistyön peruseriaatteenä on, että PTR-viranomaiset voivat laissa määritellyllä tavalla suorittaa toisilleen kuuluvia tehtäviä tarpeen vaatiessa toistensa pyynnöstä ja lukuun. Yhteistyön merkitys Inarissa on suuri. Pitkien etäisyyksien ja pienen väestö- ja viranomaistiheyden vuoksi juuri tietyn viranomaisen

paikallaolo voi viivästyä. PTR-yhteistyön avulla tehtäviä voidaan hoitaa tarkoituksenmukaisesti ja kustannuksia säästään.

Poliisi

Lapin poliisilaitos on yhdistynyt koko läänin kattavaksi poliisilaitokseksi. Kenttäjohtajat hoitavat työnjohtoa kenttäjohtalueella. Tapio Olli ja Olli Vihervirta toimivat Inarissa kenttäjohtajina. Toimintaympäristössä Inarissa ja Utsjoella ei poliisin näkökulmasta ole tapahtunut oleellisia muutoksia, eikä sellaisia muutoksia ole lähiaikoina odotettavissakaan, millä olisi poliisin kannalta merkittäviä vaikutuksia.

Paikallispoliisin keskeisin toimintamalli on lähipoliisistrategia. Se tarkoittaa poliisin perustehtävien suorittamista kansalaisläheisesti laadukkaasti ja tehokkaasti. Sen tavoite on tuottaa turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta, vähentää ja ehkäistä rikollisuutta ja järjestyshäiriöitä ja siten säilyttää poliisikuva myönteisenä ja poliisiin kohdistuva luottamus korkealla tasolla. Lähipoliisistrategiaan kuuluu, että poliisi turvautuu toiminnassaan paikallisiin sidosryhmiin, mikä on tässä yhteydessä erikseen huomion arvoista.

Paikallispoliisin liikenneturvallisuusstrategian painopistealueita ovat nopeusvalvonta, päihteiden käytön valvonta liikenteessä, turvalaitteiden käytön valvonta ja riskikuljettajiin kohdistettavat toimenpiteet. Valvontatiedottaminen on myös tärkeä osa poliisin liikenneturvallisuustyötä

Rikostorjunnan strategia käsittää tehokkaan ja nopean esitutkinnan lisäksi ennaltaehkäisevän toiminnan ja rikoslajikohtaiset ohjelmat. Niissä määritetään painopistealueet rikollisuuden ilmenemisen mukaan, määrällisesti ja alueellisesti vuosittain.

Poliisin suorittama lupavalvonta; esimerkiksi ajokieltopäätökset, järjestyksenvalvojakortin peruutukset, ampuma-aselupa-asian käsittely vaikuttavat myös ennaltaehkäisevästi eri rikoksiin, päihteiden käyttämiseen ja liikennekäyttäytymiseen.

Turvallisuustilanne on poliisin näkökulmasta yleisesti ottaen parantunut.

Kiireelliset hälytystehtävät ovat vähentyneet n. 16 % pitkäaikaiseen keskiarvoon 2011–2014 verrattuna.

Poliisille kirjatut väkivaltarikokset ovat vähentyneet n. 6 % pitkäaikaiseen keskiarvoon 2011–2014 verrattuna.

Kotihälytystehtävät ja niihin liittyvät perheväkivaltatehtävät ovat vähentyneet yli 30 %, mutta 10/2015 ennusteen mukaan ne ovat jälleen lisääntymässä vuoden 2013 tasolle.

Katuturvallisuusindeksi on parantunut n. 26 % keskiarvoon verrattuna.

Häiriökäyttäytymistehtävät ovat laskeneet peräti 25 %.

Varkausrikokset vapaa-ajan asuntoihin ovat lisääntyneet jonkin verran, mutta lukumääräisesti niitä on edelleen vähän (9).

Huumausainerikokset ovat lisääntyneet johtuen mm. kannabiksen kasvatuksen paljastumisesta. Netin kautta tilataan kotikasvatuksen välineistöä, siemeniä ym.

Rattijuopumukset ovat vähentyneet, joukossa on myös kelkkajuopumuksia.

Poliisin tavoitettavuudessa painotetaan hätäkeskuksen roolia. Sen tehtävä on välittää viranomaisille tehtäviä. Viranomaisyhteistyötä tehdään rajan kanssa. Poliisipäällystö voi pyytää rajalta tarvittaessa virka-apua kiireellisten hälytystehtävien toimenpiteissä, jos sillä ei ole osoittaa tehtävälle omia resursseja. Virka-aputehtäviä on noin joka toinen viikko. Alueella tapahtuu ulkomaalaisten tekemiä liikennerikkomuksia, erityisesti norjalaisten. Venäläisten osuus niistä on vähentynyt, joskin venäläisten liikennekäyttäytymisestä tulee yhteydenottoja edelleen.

Sosiaalisen median osuus toimintaympäristössä on korostunut. Poliisin toimintastrategioihin ei ole tullut oleellisia muutoksia. Poliisin ja sosiaaliviranomaisten yhteistoimintapalaverit ovat toteutuneet (2/vuosi). Koulupoliisitoiminta on vakiintunut ja Inarin poliisiasemalla on kaksi poliisimiestä, jotka huolehtivat kunnan kaikkien koulujen laillisuuskasvatuksesta erillisen suunnitelman avulla vuosittain ja pitävät tarpeen mukaan muutenkin kouluille yhteyttä. Kouluturvallisuuden osalta on tehty yhteistyötä koulujen kanssa ja sitä kehitetään edelleen. Poliisin ja pelastustoimen operatiivista yhteistoimintaa kehitetään kuten myös Lapin sairaanhoitopiirin sairaankuljetusyhteistyötä. Poliisin tavoitteena on tiivistää ja kehittää yhteistyötä muiden toimijoiden (sosiaaliviranomaiset, pelastustoimi, LSHP sairaankuljetus- ja ensihoitoyksiköt) kanssa. Tavoitteena on lisätä koulupoliisitoimintaa (-valistus) ja kouluturvallisuusyhteistyötä, ja PTR – yhteistyön pitämistä vähintään edellisvuosien tasolla. Poliisi VAPEPA – yhteistyötä kehitetään edelleen (mm. MSO = kadonneen etsinnässä käytetty menetelmä). Vapaaehtoisille järjestetään koulutusta ja etsintäharjoituksia. VAPEPA on hälytettävissä suoraan hätäkeskuksen kautta tarvittaessa.

Tulossa viranomaisten yhteinen kenttäjohtojärjestelmä "KEJO" vuosina 2016 – 2017. KEJOssa on mukana 6 viranomaista; poliisi, pelastus, sosiaali- ja terveystoimintaviranomaiset, rajavartiolaitos, puolustusvoimat ja tulli. Tavoitteena on tehokas yhteistoiminta ja yhteinen tilannekuva. Arvion mukaan KEJOssa yhteensä 26000 käyttäjää. Hankkeen omistajana on PoHa, ja mukana ovat valtio, kuntasektori ja yksityisiä toimijoita.

POLIISIN TOIMINTAVALMIUSAIKA HÄLYTYSTEHTÄVISSÄ (ka. minuutteina, ei HÄKE-viivettä)

Toimintavalmius (ka. min.)	v. 2011	v. 2012	v. 2013	v. 2014	E 2015	alkuv. -14	alkuv. -15	muutos
Rovaniemi	11,7	12,3	12,6	12,9	13,2	12,9	13,3	3 %
Ranua	35,7	33,6	38,2	42,2	33,0	42,7	32,3	-24 %
Posio	38,0	39,0	38,3	34,4	38,1	33,4	37,7	13 %
Kemijärvi	15,8	20,4	18,1	17,7	20,6	17,3	20,9	21 %
Salla	44,4	47,8	51,9	54,4	55,0	53,9	54,5	1 %
Pelkosenniemi	42,9	42,3	40,9	46,8	48,0	47,1	48,8	3 %
Savukoski	66,1	69,7	62,7	61,2	63,0	61,4	63,4	3 %
Sodankylä	20,6	22,8	21,2	24,6	22,1	25,3	22,4	-12 %
Inari	22,6	23,7	24,1	21,9	23,7	21,4	23,4	9 %
Utsjoki	84,7	145,0	105,4	93,8	83,2	95,8	84,6	-12 %
Kemi	10,0	10,2	11,6	13,1	13,4	13,3	13,6	3 %
Keminmaa	16,5	15,2	17,6	17,4	19,0	17,7	19,6	11 %
Simo	22,1	20,1	22,0	23,6	24,1	23,3	24,0	3 %
Tervola	32,3	33,6	35,6	33,0	33,9	33,5	34,5	3 %
Tornio	11,5	12,1	12,8	14,2	14,9	14,3	15,1	6 %
Ylitornio	30,5	33,3	40,1	40,8	44,3	41,6	46,1	11 %
Pello	48,1	57,5	61,5	47,1	46,5	48,7	47,9	-1 %
Kolari	45,3	52,1	45,6	49,9	52,0	47,2	49,9	6 %
Kittilä	30,3	31,9	33,5	27,8	30,1	28,2	31,0	10 %
Muonio	48,3	39,9	45,4	49,5	55,0	49,0	56,2	15 %
Enontekiö	94,3	97,6	83,6	80,7	73,1	75,8	66,7	-12 %
KJ 1	12,6	12,9	13,4	13,7	14,1	13,8	14,2	3,1 %
KJ 2	13,9	14,1	15,5	16,6	17,2	16,5	17,3	5,0 %
KJ 3	27,9	31,0	30,8	30,7	31,0	30,4	30,8	1,1 %
Roi-Kemi-Tornio	11,3	11,7	12,4	13,2	13,5	13,2	13,6	3,1 %
Harva	27,6	29,7	30,5	30,4	30,6	30,3	30,6	0,9 %
LAPPI	16,1	16,9	17,5	18,0	18,3	17,9	18,3	2,2 %
Koko maa	16,9	16,7	17,4	17,9	17,8	17,9	17,8	-0,4 %

Keskeisiä poliisin toiminnallisia lukuja:								
<i>Inari</i>	v. 2011	v. 2012	v. 2013	v. 2014	E 2015	ka. -11-14	muutos ka. -> E2015	%-osuus /LAPPI ka. -11 - E15 %-osuus
Poliisille kirjatut YJT-tehtävät	2 029	1 794	1 692	1 614	1 639	1 782	-8,0 %	4,3 %
Poliisille kirjatut hälytystehtävät (AB, 0-4)	1 347	1 180	1 056	944	950	1 132	-16,1 %	4,0 %
Annetut hälytystehtävät (=kysyntä) (AB, 0-4, annettu)	1 109	971	870	738	759	922	-17,7 %	3,7 %
Toimintavalmiusaika hälytystehtävissä (AB, 0-4)	22,6	23,7	24,1	21,9	23,7	23,1	2,8 %	
Toimintavalmiusaika hälytystehtävissä (AB, 0-4, "HÄKE-viive" mukana)	27,1	28,6	28,7	26,5	27,9	27,7	0,5 %	
Viveaika hälytystehtävissä (AB, 0-4)	3,9	3,7	3,8	3,1	3,1	3,6	-14,8 %	
Kotihälytystehtävät	183	172	174	123	167	163	2,3 %	3,9 %
joista Perheväkivalta -tehtävät	41	48	36	32	55	39	40,8 %	3,8 %
Häiriökäyttäytyminen -tehtävät	201	157	123	130	114	153	-25,1 %	4,0 %
Poliisilakiperusteiset kiinniotot	116	82	112	83	93	98	-5,0 %	3,2 %
Katuruuhdeindeksi	69,0	89,1	68,5	120,9	109,6	86,9	26,1 %	
Poliisille kirjatut Rikoslakirikokset (pl. Liikenneirikokset)	369	346	390	291	258	349	-26,2 %	3,1 %
Poliisin selvittämät Rikoslakirikokset (pl. Liikenneirikokset)	196	216	228	195	126	209	-39,6 %	3,6 %
Rikosten selvitystaso (Rikoslakirikokset pl. Liikenneirikokset)	54,6 %	66,5 %	59,1 %	68,2 %	51,6 %	62,1 %	-16,8 %	
Poliisin tutkinta-aika (Rikoslakirikokset pl. Liikenneirikokset)	113	157	134	152	184	139	32,6 %	
Poliisille kirjatut Väkivaltarikokset (henkikirokset + pahoinpitelyt, ml. yritys)	60	45	60	34	47	50	-6,3 %	3,8 %
Poliisin tutkinta-aika Pahoinpitelyrikokset	122	150	113	225	244	153	59,9 %	
Pahoinpitelyt yleisellä paikalla	11	15	15	2	4	11	-62,8 %	2,6 %
Pahoinpitelyt yksityisellä paikalla	35	24	33	24	34	29	17,6 %	4,0 %
Pahoinpitelyt ravintolassa	13	5	12	8	8	10	-15,8 %	5,4 %
Lievä pahoinpitely yksityisellä alueella	14	8	12	11	8	11	-30,2 %	5,2 %
Poliisille kirjatut Omaisuusrikokset	216	203	223	154	126	199	-36,6 %	2,7 %
Varkausrikokset (ml. törkeä-)	69	84	50	44	53	62	-14,8 %	2,8 %
joista asuntoon kohd.	4	3	1	4	6	3	100,0 %	0,2 %
joista vapaa-aajan asuntoon kohd.	3	7	3	17	9	8	20,0 %	0,4 %
Petosrikokset	20	16	33	24	17	23	-24,9 %	3,0 %
Poliisin paljastamat Huumausainerikokset	7	15	18	30	24	18	37,1 %	2,5 %
joista huumausaineen käyttörikoksia	1	7	11	19	11	10	20,0 %	1,3 %
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumukset (ml. törkeä-)	63	43	62	40	33	52	-37,1 %	5,3 %
Rattijuopumukset, joissa huume-epäily (huumaava aine tai alkoholi + huume)	4	1	4			2	-100,0 %	0,7 %
Liikenneturvallisuuden vaarantamiset	130	102	104	115	132	113	17,4 %	3,9 %
Törkeä Liikenneturv. vaarant.	8	12	6	4	5	8	-33,3 %	5,0 %
Liikenneirikkomukset	388	301	237	290	231	304	-23,9 %	2,1 %
Metsästysrikokset (ml. törkeä-)	6	4		1	1	3	-63,6 %	8,1 %

E 2015 - mukana: lokakuu

Jääkäriprikaati, Puolustusvoimat

Jääkäriprikaati on Maavoimien esikunnan johdossa oleva paikallishallintoviranomainen Lapin Maakunnan alueella. Jääkäriprikaati koordinoi alueellaan sotilas- ja siviiliviranomaisten paikallis- ja aluehallintotason välistä yhteistoimintaa. Jääkäriprikaati on laatinut yhteistoimintasopimukset eri siviilihallintoviranomaisten kanssa vuoden 2015 aikana. Jääkäriprikaatin alainen Lapin Alue toimisto laatii tarvittavat yhteistoimintasopimukset alueen kuntien kanssa.

Jääkäriprikaati vastaa alueensa valmiuden ylläpidosta ja säätelystä, käskettyjen joukkojen perustamisesta, puolustusvalmistelujen yhteensovittamisesta muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa sekä virka-avusta alueellaan.

Jääkäriprikaati toteuttaa Puolustusvoimien toisen päätehtävän mukaisesta virka-avun antamista siviiliviranomaisille Lapin Maakunnan alueella. Jääkäriprikaatilla on 24/7/12 päivystys toimipisteessään Sodankylässä. Virka-apupyynnöt osoitetaan Maavoimien esikuntaan Mikkeliin.

Rajavartiolaitos, Lapin Rajavartiosto

Rajavartiolaitoksen päätehtävä on rajaturvallisuuden ylläpitäminen. Toiminnan painopiste on valtakunnan rajojen lähialueilla. Lapin Rajavartioston rajavartioasemat sijaitsevat Ivalossa, Raja-joosepissa, Virtaniemessä ja Utsjoella. Toiminta painottuu Venäjän rajan suuntaan. Rajajääkärikomppania toimii tarvittaessa esim. tulvatilanteessa virka-apuosastona. Tehtäviin ei ole tulossa muutoksia. Rajalla on riittävä kalusto virka-aputehtäviin ja henkilöstöllä on valmius ensivastetehtäviin.

Itärajan liikennemäärät ovat nyt laskussa, mutta nousevat jossain vaiheessa. Venäläisten ajoneuvojen kunnossa on ongelmia kuten myös liikennekulttuuriajattelussa. Ajoneuvojen kunto tarkastus on vain Itä-rajalla. Norjan raja on Schengen-raja eli valvontaraja, mikä näkyy käytännön toiminnassa. Jos partioita liikkuu, ne käyvät myös muualla kuin Venäjän rajalla.

Uhkakuvia ei valtakunnan rajoilla ole. Charter-liikenteessä ei ole ongelmia, mutta reittiliikenteen osalta Ebolaan joudutaan kiinnittämään huomiota. Viikoittain tulee poliisilta pyyntöjä ja aina ei ole osoittaa partiota kuten aikaisempina vuosina.

Sotilaallisen maanpuolustuskyvyn turvaamiseksi Lapin Rajavartioston alaisuudessa toimii myös varusmieskoulutusta antava Ivalon Rajajääkärikomppania.

Rajavartiolaitoksen toimintastrategia on neliportainen. Se käsittää toimivan kansallisen viranomaisyhteistyön, rajatarkastukset rajanylityspaikoilla ja rajavalvonnan maastorajoilla, aktiivisen rikostorjunta- ja rajayhteistyön naapurimaan laillisuusvalvontaviranomaisten kanssa sekä toiminnan Suomen ulkomailla olevissa suurlähetystöissä ja konsulaateissa.

Lapin Rajavartiosto suorittaa sille Rajavartiolaissa erikseen määrättyjä valvontatehtäviä, esitutkintaa rikosten selvittämiseksi ja niiden syytteen saattamiseksi, poliisi- ja tullitehtäviä sekä etsintä-, että pelastustehtäviä. Lapin Rajavartiostolla on omien toimintojensa suorittamiseen sekä virka-aputehtäviin riittävä kalusto ja erikoiskoulutettua henkilöstöä, mm.

koiranohjaajia sekä erityistilanteisiin koulutettu ryhmä. Yksi Rajavartioston erikoisosaamisalueista on maastoliikkuvuus ja maastontuntemus.

Rajalla on kaksi helikopteria, joista toisessa on ensivastevalmius. Painopiste toiminnassa muuttuu hieman: Sisämaan valvonta vähenee, koska väki vähenee. Sisämaan valvonnan ohessa tehdään esim. metsästyksen valvontaa.

New Flow Services vartiointiliike

Vartiointiliike on aloittanut tammikuussa 2014 uutena toimijana Inarin kunnassa. Liike tarjoaa palveluja kunnalle ja yksityisille, mm. hälytysvartiointia. Yhteistyökumppaneina ovat kunnasta ainakin sosiaalitoimi, kiinteistötoimi sekä sivistystoimi. Liike on antanut myös turvallisuuskoulutusta. Myös poliisin kanssa on yhteistyötä.

Toimivalta perustuu toimeksiantoon, esim. kunnantalo on yksi kohteista. Suurin toimivalta perustuu jokamiehen oikeuksiin. Henkilökunta on saanut vartijakoulutuksen ja heillä on ammattikorkeakoulututkinto. Häiriökäyttäytyminen näkyy vartioinnissa. Poliisin myönteinen suhtautuminen vartiointitoimintaan on hyvä. Poliisin mukaan vartiointiliike on uusi hyvä lisä turvallisuudessa.

Lapin pelastuslaitos

Pelastustoimi on yhdistynyt Lapissa ja on alueeltaan sama kuin nyt poliisilla. Muutoksia ei lyhyellä tähtämellä ole nähtävissä. Pelastuslaitoksen tavoitteeseen vähentää onnettomuuksia, tarvitaan laaja-alaista yhteistyötä. Palvelutasopäätös on voimassa vuoteen 2016 saakka. Uusi päätös päivitetään vuosille 2016–2019 viimeistään 2016 vuoden puolella.

Pelastuslaitoksella on Inarin kunnassa 320–370 tehtävää vuodessa, ensivastetehtävien määrä on pudonnut, nyt niitä on vuodessa 70–100. Pelastuslaitoksen ja Lapin keskussairaalan yhteistoimintasopimus edellyttää kelpoisuusvaatimuksia, koulutukset eivät hetkellä toteudu. Maastopelastustehtäviä on 50–70 ja osa niistä on ensivastetehtäviä, jotka kirjautuvat maastopelastustehtäviksi. Puolet tehtävämäärästä on Saariselällä ja siitä noin puolet aiheutuu matkailusta. Tehtäviä on ollut tasaisesti koko vuoden.

Rakennemuutoksia pelastustoimelta edellytetään. Hallitusohjelmaan toivotaan kirjauksia pelastustoimesta. Huonoin vaihtoehto on, että niitä ei hallitusohjelmaan oteta ja lyödään lukkoon pelastuslaitosten määrä. Ohjelmassa tulisi kuvata pelastustoimen strategia ja toisessa vaiheessa suunnitelma ja vasta kolmas vaihe olisi laitosten lukumäärä.

Vuodelle 2015 Lapin kuntien maksuosuudet kasvavat 1,12 % vaikka ministeriö on kehottanut vähentämään menoja ja jäädyttämään kuntien maksuosuudet. Pelastuslaitos ei ole tehnyt yhtään alijäämäistä tilinpäätöstä. 2016–2017 taloussuunnitteluvuodet ovat ongelmia, jos valtio edellyttää miljoonan euron säästöä vuodelle 2017. Palvelutasoa ei pystytä ylläpitämään. Valtio on samalla lisännyt kustannuksia kuten myös mahdollisesti uusi kenttäjohtajärjestelmä. Vaikea on kuvitella, mistä esim. Inarissa voidaan pelastustoimessa säästää. Inarissa palvelujen järjestäminen kolmessa keskuksessa on haasteellista. Inarin kirkonkylän VPK:n toiminta on saatu elvytetyksi. antaa. Muuallakin Lapissa on ongelmia, vapaapalokuntien väki ikääntyy. Jos lähipalokunnista periaatteessa luovutaan, ei kaikilla alueilla ole palokuntaa ollenkaan. Oulusta johtamisessa ei välttämättä Lapin erityisolosuhteita tunneta. Myös valtion pelastustoimesta on myös keskusteltu.

Turvallisuussuunnitelmassa tulisi tehdä riskeistä selkeämmin konkreettiset johtopäätökset. Seuraavaan versioon konkreettisuutta tulisi lisätä ja myös valvontaan kiinnittää huomiota.

Hyvien käytäntöjen kirjaaminen ja jalkauttaminen olisi tärkeää. Pelastuslaitoksen hankkeen materiaali on käytettävissä ensi syksynä.

Kotona asuvien ikäihmisten määrä kasvaa lähivuosina. Mari Palolahden mukaan kunnassa tunnetaan jokainen ikäihminen eikä tällä hetkellä turvallisuusongelmaa ole. Ikäihmisten haastatellaan (kaikki 75-vuotiaat). Haastattelussa käydään läpi myös turvallisuuteen liittyviä asioita. Ikäihmiset aikovat asua kotona. Inarissa on totuttu asumaan kotona ja tekemään töitä, jotka pitävät toimintakykyä yllä. Palveluissa pyritään turvaamaan kotona asumisen edellytykset. Ikäihmisten kotona asumisen turvallisuudesta on järjestetty koulutusta.

Lapin keskussairaalan kanssa on yhteistyötä ensihoidossa ja pelastustehtävissä. Päällekkäisyyttä ei ole. Ensivastetehtäviä on n. 750 vuodessa, erityisesti maastopelastustehtäviä, joihin ei sairaanhoitopiiri pysty. Yhteistoiminnassa ei ole ollut ongelmia yksittäisiä tapauksia lukuun ottamatta. Kaikissa palokunnissa on ensivastetoimintaa. Sopimuksen mukainen sairaanhoitopiirin täydennyskoulutus ensivastetehtävien osalta ei ole toteutunut.

Tiedottaminen paloturvallisuudesta on valtakunnallista ja paikallisesti järjestöjen kautta. Kaikkia harvaan asuttuja kyliä ei tavoiteta 20 minuutissa. Paikkakunnalta täytyy löytyä aktiivisia toimijoita, joita koulutetaan ja järjestetään kalustoa. Harva-alueen kylien sammutusperävaunuista on huonoja kokemuksia, joitakin yksittäisiä esimerkkejä lukuun ottamatta.

Työnantajien suhtautuminen päivystys ym. toimintaan (työvuorosta lähteminen sammutus- ja pelastustehtäviin) on kiristynyt, myönteisiä poikkeuksiakin on esim. Lapin Safarit. Kaikista töistä ei pystytä lähtemään. Pyritään selvittämään voisiko kylätalkkareille saada turvallisuuskoulutusta?

Inarin seurakunta

Vuonna 2015 toimii uusi kirkkovaltuusto ja uusi kirkkoherra on aloittanut työnsä. Seurakunnan diakonia tekee yhteistyötä kunnan kanssa. Seurakunta on mukana yhteistyökumppanina mm. nuorisotyössä, poliisin kanssa ja kriisityössä muutoinkin.

SPR Lapin piiri / Vapepa

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun esittely

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (Vapepa) on 50 kansalaisjärjestön yhteenliittymä, jonka toiminnan pääperiaate on tukea viranomaisia heidän pyynnöstään. Vapaaehtoisten muodostamat hälytysryhmät toimivat pääosin etsintä- ja ensihuoltotehtävissä, näiden lisäksi on muun muassa muonitusta ja liikenteenohjausta.

Vapepan toiminta perustuu jäsenjärjestöjen ylläpitämiin toimintaryhmiin ja näiden hälytysvalmiuteen. Vuonna 2011 Vapepan valtakunnallisen valmiustietokannan mukaan suurin osa hälytysryhmistä on koulutautunut ja varustautunut etsintä-, ensiapu-, kuljetus-, muonitus- sekä henkisen ensiavun tehtävissä.

Vapepa- toiminnan kokonaiskoordinaatiovastuu on Suomen Punaisella Ristillä, sen lisäksi vesialueiden onnettomuuksissa vapaaehtoisia koordinoi Suomen Meripelastusseura ja

ilmailutoiminnassa koordinaatio on Suomen Lentopelastusseuralla. Koordinaatiotyö on valmiuden ja varautumisen ylläpitämistä, koulutusta, kehittämistä ja tiedottamista viranomaisille, vapaaehtoisille ja jäsenjärjestöille. Keskeistä koordinaatiossa on viranomaisyhteistyö, osallistuminen yhteistoiminnan ja valmiuden suunnitteluun ja harjoitteluun.

Inarin Vapepa:ssa toimivat tällä hetkellä seuraavat järjestöt/yhdistykset Autoliitto Ivalon os., Inarin Järvipelastusyhdistys, Inarin Urheilusukeltajat, Inarin VPK, Ivalon VPK, Lemmenjoen kylätoimikunta, MPK/Ylä-Lapin Pat, Paatsjoen-Nellim kyläyhdistys, Pohjois-Lapin Koirakerho, Saariselän VPK, SPR Inarin os., Tunturi-Ilmailijat.

Ensihoito on keskeinen osa Vapepan toimintaa. Kotimaan apua voidaan antaa 1000–10000 euron välillä (käytännössä Lapissa 1000–4500 euroa). SPR:llä on poliisin kanssa valtakunnallinen sopimus, jossa on sovittu vapaaehtoisista etsintätehtävistä ja niistä saatavasta korvauksesta. Pelastuslaitoksen kanssa on alustavasti keskusteltu, ei vielä sopimusta. Kunnan kanssa voidaan sopia yhteistyöstä. SPR:llä on valmiuspäivystäjä 7/24. Helmikuussa 2014 viranomaisille jaetaan tietoa kuntien hälytysryhmistä. Lapin Safareiden kanssa SPR on sopinut yhteistyöstä. Inarissa on vuodesta 1985 toiminut paikallistoimikunta ja henkilöitä käytettävissä noin 100. Viime vuonna 10 työnantajaa on luvannut Vapepa- lähteä hälytystehtäviin.

VPK on mukana Vapepassa. Lentoetsinnästä ilma-aluksen osalta päättää poliisi. Johtovastuu etsinnästä on poliisilla ja pelastustehtävissä palo- ja pelastuslaitoksella. Hammastunturin paliskunnalla on yksi hälytysryhmä.

Valtakunnallisesti on sovittu häiriötilanteissa koordinoinnista, ei normaalitilanteesta. Tehtäviä ei ole vuosittain kuin 0-3 esim. kotimaan avun osalta. Kotimaan avun yhdyshenkilö on Huhtamalla Ivalossa.

Viranomaisten pyytäessä yksityishenkilöitä auttamaan etsinnöissä ovat vakuutusasiat kunnossa. Poliisin mukaan Vapepan toiminnasta on ollut suuri apu, ja poliisi toivoo, että etsinnöissä vapaaehtoiset olisivat Vapepan johdon alla. Yksityisillä henkilöillä on velvollisuus auttaa esim. kolarissa tai tulipalossa. Häätötilassa on yleinen auttamisvelvollisuus. Poliisi voi määrätä etsintään, samoin pelastusviranomaisen sammutustehtävään.

Paikallisella turvallisuustyöllä on merkitystä, ja yhteistyö on tärkeää. Koska järjestöjen välistä yhteistyötä kaivataan, voisi kunta tulevaisuudessa järjestää turvallisuuspäivän, johon kutsuttaisiin eri järjestöjen edustajat paikalle. Myös kyläyhdistysten mukaan ottaminen tulisi selvittää. Toiveena oli myös, että sivukylien menoväylille rekrytoitaisiin hinausapua ja laadittaisiin avustajista yhteinen luettelo. Tavoitteiden tulee turvallisuussuunnitelmassa olla realistisia ja toteutettavia. Suunnitelman konkretisointi tulisi ottaa seuraavassa suunnittelussa esille.

Tulli

Tullin pohjoisen toiminta-alueen erityispiirteitä ovat pitkä EU:n ulkoraja Venäjän ja Norjan kanssa. Norja on toisaalta Schengen-valtio, joka vaikuttaa rajan ylittämiseen. Ruotsin ja Suomen välinen raja on EU:n sisäraja.

Tullin liikkuva ja kiinteistä paikoista harjoitettu valvonta pyrkii omalta osaltaan vaikuttamaan alueen turvallisuuteen muun muassa estäen huumeiden ja alkoholin salakuljetusta, sekä

suorittamalla ajoneuvoihin ja niiden kuljettamiin tavaroihin tarkastuksia. Tulli suorittaa tarkastuksia muun muassa raskaan liikenteen kuntoisuuden ja lastisidontojen osalta.

Tullin liikkuva valvonta keskittyy tavaraliikenteen valvontaan. Tullin liikkuvien valvontaryhmien tehtävänä on suorittaa tarkastustehtäviä vastuualueellaan taikka muulla tullialueella. Ivalon liikkuva valvontaryhmä on varustettu hälytysajoneuvoin. Henkilöstö on varustettu tarpeellisin viesti- ja voimankäyttövälinein.

Hallinnollisesti entinen Pohjoinen tullipiiri muuttuu Tornion tulliksi vuoden 2013 alusta. Muutoksella ei ole vaikutusta Tullin toimintoihin Inarin kunnan alueella.

4.2.2 Vahvuudet ja uhkakuvat

Rikostilastojen tai poliisin kokemuksen mukaan Inarin alueella ei ole ilmennyt järjestäytyntä rikollisuutta, eikä ns. jengiytymistä. Rajat ylittävää rikollisuutta on ilmennyt, mutta vain yksittäistapauksina. Liikenne rikosten määrä ei ole huomattavan korkea, lukuun ottamatta rattijuopumustapauksia, joissa ollaan valitettavan korkealla. Muutoin poliisin kirjaamissa rikoslakirikoksissa ollaan valtakunnan keskitason alapuolella (Poliisin tulostietojärjestelmä). Myöskään vahingonteko- ja ilkivaltatapauksien määrä ei ole merkittävän suuri.

Rajavartioston arvion mukaan valtakunnan rajoihin ei tällä hetkellä liity turvallisuusuhkia.

Rikostorjunta ja yleinen järjestys kytkeytyy yhteen sosiaalisen turvallisuuden kanssa. Yhteenkuuluvuuden tunne ja yhteiseen toimintaan osallistuminen vähentävät ulkopuolisuuden kokemusta. Kunnassa tehty laaja-alainen nuoriso- ja sosiaalityö ehkäisevät osaltaan rikollisuutta ja järjestyshäiriöitä.

Poliisin tilastojen mukaan huumausainerikokset ovat Inarin kunnassa selkeässä nousussa, vaikka huumausainerikokset suhteutettuna asukaslukuun jääkin edelleen selkeästi alle koko maan keskiarvon. Huolenaiheena nähdään huumausaineeksi luokiteltavien lääkeaineiden väärinkäyttö erityisesti ja huumausaineet ylipäänsä. Merkittäväksi asian tekee myös se, että huumausainerikollisuus keskittyy erityisesti nuoreen väestöön.

Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat tilastojen mukaan nousussa koko maassa, eikä Inari ole poikkeus. Tilastolliseen kasvuun vaikuttaa epäilemättä osittain myös ilmoituskynnyksen aleneminen. Lisäksi vuonna 2012 tuli voimaan lakimuutos ilmoitusvelvollisuudesta koskien seksuaalirikosepäilyjä.

4.3 Matkailun turvallisuus

4.3.1 Nykytilan kuvaus

Tilastojen mukaan vuonna 2014 Ylä-Lapissa kirjattiin 458 559 yöpymistä, joista 295 900 Saariselän alueella. Kasvua vuodesta 2013 oli 0,7 %. Saariselän matkailijoista 46 % oli ulkomaalaisia. Pelkästään Saariselällä on 13 500 vuodepaikkaa, kunnassa yhteensä 17 000 vuodepaikkaa. Ivalon lentoaseman kautta kulki vuoden 2014 aikana 143 000 matkustajaa (Inari-

Saariselkä matkailu oy; Finavia 2014) Matkailun odotetaan tulevaisuudessa kasvavan ja suuntautuvan poliittisesti vakaisiin maihin kuten Suomeen.

Rajavartiolaitoksen mukaan rajanylitykset kasvavat vuosittain. Venäläismatkailijoista osa tekee Inariin päivämatkoja ja ohikulkumatkoja, joten heitä ei näy yöpymistilastoissa.

Matkailusezonki ajoittuu Inarin kunnan alueella selkeästi talvelle, sesongin huippuna Joulun ja Uudenvuoden aika. Jouluna alueelle tulee ryhmämatkalaisia (ns. charter-matkustajat), alkaen marraskuun viimeisellä viikolla ja kestäen vuodenvaihteeseen. Päivätasolla charterit tuovat satoja matkustajia ja 2-5 lentoa. Uudestavuodesta eteenpäin alkaa yksittäisten matkustajien aika, joka kestää talvisesongin loppuun.

Kotimainen paketti-, yksittäinen - ja yritysmatkustus ajoittuu selkeästi talven loppuosalle ja hiihtoaikaan sekä syksyn ruska-aikaan. He saapuvat alueelle usein omilla kulkuneuvoillaan, mutta myös julkisilla välineillä.

Matkailutoiminnan erityispiirteenä on laaja toiminta-alue. Erilaiset safarit ja yksityiset matkailijat liikkuvat laajasti kunnan ja naapurikuntien alueilla. Näin matkailun turvallisuus kytkeytyy olennaisesti myös liikenneturvallisuuteen.

Matkailun turvallisuuden nykytilan seurataan jatkuvasti viranomaisvalvonnan avulla. Valvontaa suoritetaan usean eri lainsäädännön velvoittamana, esim. kuluttajaturvallisuus-, terveydensuojelu- ja elintarvikevalvontasuunnitelmaan pohjautuen sekä palo- ja pelastusvalvonnan kautta. Matkailuelinkeinon valvontaa on kunnassa lisätty mm. vuonna 2011 aloittaneen toisen terveydensuojelutarkastajan viran myötä.

Vuonna 2012 voimaan tulleen kuluttajaturvallisuuslain mukaan kuluttajapalveluja, kuten ohjelmapalveluja, tarjoavan yrityksen tulee ilmoittaa toiminnan aloittamisesta kunnan valvontaviranomaiselle ennen kuin varsinainen toiminta aloitetaan. Saman lain mukaan ilmoitusvelvollisten yritysten tulee laatia turvallisuusasiakirja ja pitää se ajan tasalla. Kunnan viranomaisilla pitäisi tämän perusteella olla tieto kaikista uusista, 1.1.2012 jälkeen toimintansa aloittaneista, ohjelmapalveluyrityksistä kunnan alueella sekä näiden toiminnan riskeistä ja riskien tunnistamisesta.

Matkailun turvallisuutta kehitetään myös useiden eri hankkeiden kautta. Rovaniemen ammattikorkeakoulun johtama Lapin matkailun turvallisuusjärjestelmä -hankekokonaisuus kehittää matkailun turvallisuutta useasta näkökulmasta. Hankkeen puitteissa valmistui vuoden 2013 aikana hankkeen, yritysten ja viranomaisten yhteistyönä Saariselän matkailualueen turvallisuussuunnitelma. On toivottavaa, että hankkeen myötä hyväksi havaitut käytännöt leviävät myös Saariselän alueen ulkopuolelle.

4.3.2 Vahvuudet ja uhkakuvat

Turvallisuus on matkailualalle yleisesti imagokysymys ja kilpailuvaltti. On matkailuyritysten etu huolehtia matkailijoiden turvallisuudesta, joten turvallisuuden kehittämiseen on matkailuyrityksille positiivisia kannustimia. Voidaan olettaa, että matkailun turvallisuuden kehittäminen lähtee yritysten tarpeista, ja kunnalle jää tässä suhteessa avustava rooli. Kunnan näkökulmasta tulee huolehtia kunnan matkailualueen turvallisuusimagosta.

Lakiin perustuva viranomaisvalvonta antaa kunnalle ensikäden tietoa matkailuyritysten turvallisuustoiminnasta.

Huomionarvoista on että suurin osa matkalaisista on joko suurien ohjelmapalvelutuottajien alueelle tuomia tai heidän palvelujaan muuten käyttäviä. Näin ollen matkalaisista suurin osa on jonkin suunnitelmallisen turvallisuustoiminnan sisällä. Palveluntarjoajien roolia onnettomuuksien ehkäisyssä tulee korostaa.

Inarin matkailualueella omatoiminen luontoliikunta on yleistä. Erilaiseen liikuntaan liittyvät tapaturmat, eksymiset ja reiteille uupumiset työllistävät pelastusviranomaisia laajalla alueella.

Laajamittaiseen matkailutoimintaan liittyy suuronnettomuuden riski. Esimerkiksi linja-auto-onnettomuuden, lento-onnettomuuden tai hotellipalon riski kasvaa suurten matkailijamäärien vuoksi. Yksittäisiä henkilöitä koskettavat esimerkiksi eksymis- tai loukkaantumistapaukset.

Matkailun kansainvälistyminen on merkittävä tekijä esimerkiksi onnettomuustilanteissa ja onnettomuuden jälkitilanteen hoidossa. Tottumattomuus luonnonoloihin sekä kieli- ja kulttuurierot saattavat aiheuttaa ongelmia esimerkiksi riskien arvioinnin, avun pyytämisen ja toimintaohjeiden ymmärtämisen suhteen. Lisäksi ulkomaisten yrittäjien tietämättömyys Suomen lainsäädännöstä työllistää valvovia viranomaisia.

Matkailun ongelmatilanteissa apu on lähellä, mutta avun määrä on vähäinen peruskunnan pienestä väestömäärästä ja suurista etäisyyksistä johtuen. Sekä pelastus- että turvallisuuskapasiteetin olisi hyvä olla sesonkipohjaista, koska vuoden mitalla ei tasaisesti tarvita vastaavaa kapasiteettia.

4.4 Onnettomuusturvallisuus

4.4.1 Nykytilan kuvaus

Onnettomuusturvallisuuden kannalta keskeisimmät tekijät ovat kunnan laajat etäisyydet, vähäinen väestötiheys sekä matkailijoiden aiheuttama suuri kausivaihtelu väestömäärissä.

Onnettomuustilanteiden varalta harjoitellaan vuosittain viranomaisten ja vapaaehtoisten yhteistyönä. Sosiaali- ja terveystoimen valmiussuunnitelmissa on varauduttu erilaisiin pien- ja suuronnettomuuksiin.

Ivaloon on sijoitettu raskaan liikenteen pelastuskalusto ja pelastuslaitoksen henkilöstöä on koulutettu ko. välineiden käyttöön. Tositilanteessa ei ole vielä kalustoa tarvittu. Pelastuslaitoksella on kylmäsuojavarusteita 60 kävelevälle ja 60 makaavalle potilaalle, sekä lämmitettävä ilmakaaritelttä. Myös lentoasemalla on kylmäsuojakalustoa. Vesipelastukseen on saatu uutena kalustona ilmatyynyalus, joka mahdollistaa pelastustehtävät vesistöalueilla erityisesti kelirikkoaikana.

4.4.2 Vahvuudet ja uhkakuvat

Lapin sairaanhoitopiiri on sijoittanut Inarin kuntaan kaksi (2) sairaankuljetusyksikköä (ambulanssia), toinen on hoitotason yksikkö ja toinen perustason yksikkö. Mikä tahansa isompi onnettomuus, tai useampi yhtäaikainen pieni onnettomuus, aiheuttaa turvallisuusuhan sairaankuljetuskaluston puuttuessa. Samalla tavalla myös terveystoimen resurssit ovat rajalliset useamman henkilön onnettomuuksissa.

Onnettomuusturvallisuuteen vaikuttaa myös liikennekulttuuri. Heijastimen käytön puutteellisuus, jalankulkijoiden suojaiteiden ylitykset sekä taajama-alueilla olevat mopo- ja kelkkareitit aiheuttavat vaaratilanteita.

Ivalojoen tulviminen on säännöllinen turvallisuusuhka. Tulvan sattuessa pelastustoimen resurssit eivät riitä yksittäisten talojen suojaamiseen, joten kuntalaisia tulee kannustaa omatoimiseen varautumiseen.

4.5 Liikenneturvallisuus

4.5.1 Nykytilan kuvaus

Inarin kunnan liikenteessä leimaa-antavina piirteinä ovat liikennemäärien jyrkät kausivaihtelut, luonnonolosuhteista johtuva liikennöimisolosuhteiden vaihtelevuus ja runsas moottorikelkkojen käyttö talvisaikaan. Erityispiirteen kunnan liikenteeseen antavat suurella nopeudella ajavat norjalaiset lomailijat ja suomalaisesta liikennekäyttäytymisestä poikkeavat venäläiset etelään matkaajat (Liikenneturvallisuus Inarissa – Koulutus-, valistus-, ja tiedotussuunnitelma 2007–2010.)

Tieliikenteen osalta merkittävän turvallisuusriskin luo tiestön kunto ja kunnossapito. Tiealueiden kunto vaihtelee kunnan alueella huomattavasti. Erityisesti talvikunnossapidossa ajoittain esiintyvät puutteet vaikuttavat välittömästi tieliikenteen turvallisuuteen.

Lapin liikenneturvallisuussuunnitelmassa (Lapin ELY-keskus 2011, 13) mainitaan, että kunnassa tulisi olla liikenneturvallisuustyöryhmä, ajantasainen koulutus-, valistus- ja tiedotussuunnitelma. Lisäksi tavoiteltavaa on ”liikenneympäristösuunnitelma tai toimenpideohjelma liikenneinfrastruktuuriin liittyvien liikenneturvallisuuspuutteiden korjaamiseksi.”

Kunnassa toimii liikenneturvallisuustyöryhmä ELY-keskuksen koordinoiman liikenneturvallisuustyöryhmän toimintamallin mukaisesti. Työryhmä on järjestäytynyt tammikuussa 2013.

Viimeisin KVT-suunnitelma on Liikenneturvallisuus Inarissa – Koulutus-, valistus- ja tiedotussuunnitelma 2007–2010. Liikenneympäristösuunnitelmaa ei ole, vaan tiestöä parannetaan pysyvänä toimintana tapauskohtaisesti. Tiehankkeissa ollaan yhteydessä tiepiiriin muutaman vuoden välein.

Matkailun vaikutus kunnan liikenneturvallisuudelle on suuri. Yleinen matkailun kasvu ja erityisesti päivächartereiden lisääntyminen lisää liikennettä teillä. Pelastuslaitoksen arvioiden mukaan yli puolet liikenneonnettomuuksista liittyy matkailuun, ja matkailijoiden osuus korostuu

etenkin maastoliikenneonnettomuuksissa. Matkailijoiden liikennekäyttäytymisen parantamiseksi on tehty valtakunnallinen esite, jota jaetaan mm. tulleissa ja konsulaateissa.

Porokolarit ovat kunnan alueella yleisiä. Ongelma on hyvin paikallisten asukkaiden tiedossa, mutta omatoimimatkailejoiden kokemus poroista liikenteessä voi olla vähäinen.

Liikenneturvallisuuden tilaa voi seurata esimerkiksi suhteellisen liikenneturvallisuusindeksin avulla. Indeksien mukaan koko maan liikenneturvallisuus on vuodesta 2005 alkaen keskimäärin parantunut, kun taas Inarissa indeksi on pysynyt samoissa lukemissa. Tulkintaa vaikeuttaa Inarin pienestä väestöpohjasta aiheutuva kausittainen vaihtelu; jo yksittäinen loukkaantumistapaus laskee indeksiä noin 10 yksikköä.

Suhteellinen liikenneturvallisuusindeksi

henkilövahinko -liikenneonnettomuudet, niissä loukkaantuneet ja kuolleet suhteessa väestöpohjaan, mitä suurempi arvo, sitä vähemmän onnettomuuksia ja niissä loukkaantuneita ja kuolleita

	v. 2005	v. 2006	v. 2007	v. 2008	v. 2009	v. 2010	v. 2011	Ennako 2012
Inari	123,5	69,1	100,0	143,6	156,2	93,1	120,1	132,3
Sodankylä	85,0	96,2	106,8	273,9	254,2	64,3	71,4	86,7
Kittilä	55,1	36,0	58,3	54,5	128,9	81,8	130,1	179,7
<i>Koko maa</i>	<i>115,0</i>	<i>127,6</i>	<i>124,5</i>	<i>127,0</i>	<i>140,1</i>	<i>148,3</i>	<i>145,1</i>	<i>150,9</i>

RATTIJUOPUMUKSET yhteensä

tammi - lokakuu 14

<i>tapahtumakunta</i>	v. 2010	v. 2011	v. 2012	v. 2013	E 2014	alkuv. -13	alkuv. -14	muutos
Rovaniemi	246	268	213	246	278	207	234	13 %
Ranua	23	16	15	11	7	11	7	-36 %
Posio	21	26	20	15	11	14	10	-29 %
Kemijärvi	49	52	42	31	29	28	26	-7 %
Salla	19	19	16	16	16	15	15	
Pelkosenniemi	8	8	8	19	7	16	6	-63 %
Savukoski	6	7	10	5	6	5	6	20 %
Sodankylä	48	50	50	45	49	37	40	8 %
Inari	63	63	43	62	39	52	33	-37 %
Utsjoki	6	8	12	9	6	9	6	-33 %
Kemi	166	155	158	182	287	141	222	57 %
Keminmaa	36	29	42	29	35	25	30	20 %
Simo	18	20	16	9	7	9	7	-22 %
Tervola	27	15	17	16	11	14	10	-29 %
Tornio	110	105	103	61	59	53	51	-4 %
Ylitornio	23	21	8	18	14	15	12	-20 %
Pello	13	11	11	14	16	13	15	15 %
Kolari	20	28	16	18	14	17	13	-24 %
Kittilä	58	46	60	50	52	43	45	5 %
Muonio	13	6	7	11	7	11	7	-36 %
Enontekiö	6	9	7	16	9	16	9	-44 %

Lähde: Poliisin tulostietojärjestelmä ja Liikenneturva

Liikennekäyttäytymisessä ei poliisin tilastojen mukaan ole rattijuopumuksia lukuun ottamatta suuria ongelma-kohtia. Kirjatut liikenneturvallisuuden vaarantamiset, mukaan lukien törkeät, ovat maan keskitasoa. Liikenne-rikkomuksissa Inari on selkeästi maan keskitason alapuolella (Poliisin tulostietojärjestelmä ja Liikenneturva.)

4.5.2 Vahvuudet ja uhkakuvat

Liikenneturvallisuudessa ei poliisin tilastojen mukaan ole rattijuopumuksia lukuun ottamatta suuria ongelma-kohtia. Kirjatut liikenneturvallisuuden vaarantamiset, mukaan lukien törkeät, ovat maan keskitasoa. Liikenne-rikkomuksissa Inari on selkeästi maan keskitason alapuolella (Poliisin tulostietojärjestelmä ja Liikenneturva.)

Alkoholin käyttö liikenteessä on yleistä sekä paikkakuntalaisten että lomailijoiden keskuudessa, mikä näkyy kärkipäänä valtakuntatason tilastoissa. Keskustoissa on ongelmana paikoitusalueiden peltikolarit ja keskustaan tankkaamaan tulevat kelkkailijat, joista erityisesti turistikelkkailijat vaativat selkeää opastusta reiteille (Liikenneturvallisuus Inarissa – Koulutus-, valistus-, ja tiedotussuunnitelma 2007–2010.)

Todennäköisimpiä uhkakuvia ovat porokolarit ja maastoliikenneonnettomuudet. Linja-auto-onnettomuuden ja etenkin lento-onnettomuuden todennäköisyys on vähäinen, mutta merkitys suuri. Kelirikon aikaan ja kesäkausina korostuvat myös vesiliikenneonnettomuudet.

Linja-autojen suhteen riski on suuri matkailijoiden kuljetusten vuoksi. Matkailijoita kuljettavissa linja-autoissa on usein ulkopaikkakuntalainen, kelioloja huonosti tunteva kuljettaja. Vilkkaimpana sesonkiaikana joulukuussa lentokentän ja Saariselän väliä kulkee useita linja-autoja päivässä. Pelastushenkilökunnan ja –välineistön kapasiteetti on riittämätön suurten liikenneonnettomuuksien sattuessa.

Myös lento-onnettomuusriski liittyy matkailusesonkeihin. Vesiliikenteen osalta merkittävä tekijä on Inarijärvi.

Kunnan pitkien moottorikelkkareittien turvallisuusongelmina ovat puhelimen heikko kuuluvuus ja itsensä paikantamisen vaikeus reitin varrelta. Lisäksi avun toimitaminen perille on hankalaa tilanteissa, joissa moottorikelkkareitti kulkee etäällä tiestöstä.

Matkailuun liittyvänä uhkakuvana esiin nousee joidenkin yrittäjien moottorikelkkojen vuokraustoiminta ja riittämätön ohjeistus moottorikelkkojen turvallisuuteen. Ohjatut ja valvotut moottorikelkkasafarit ovat pääosin turvallisia.

5 Toimenpide-esitykset

Nämä toimenpide-ehdotukset on laadittu Lapin aluehallintoviraston julkaisun ”Turvallisempi huomina – Lapin alueellinen toimeenpanosuunnitelma” (14.9.2012) toimenpide-ehdotusten pohjalta ottaen huomioon kunnan toimintaympäristön erityispiirteet.

Ehdotuksissa on keskitytty uudenlaisten toimintatapojen luomiseen ja olemassa olevien ongelmakohtien korjaamiseen. Toimenpide-ehdotuksissa on vältetty lakiin perustuvien velvoitteiden kirjaamista.

5.1 Syrjäytyminen ja sosiaalinen turvallisuus

Tavoite	Ehkäistään lähisuhdeväkivaltaa
Keinot	Päivitetään lähisuhteisiin ja perheisiin kohdistuvan väkivallan toimintaketjun suunnitelma. Otetaan käyttöön MARAK-malli (Lähisuhdeväkivallan riskinarviointimalli)
Vastuutoimija	Sosiaalityö
Muut toimijat	Poliisi
Määrärahat	
Toteutusaikataulu	2013–2014, jonka jälkeen jatkuvaa toimintaa
Toteutumisen arvioinnin kriteerit	Poliisin ja sosiaalityön tilastot

Tavoite	Vähennetään päihteistä johtuvia haittoja
Keinot	Päivitetään Lasten ja nuorten päihdestrategia 2006 -, otetaan käyttöön Raskaus, vanhemmuus ja päihteet – toimintamalli. Jalkautetaan osaksi arjen työtä.
Vastuutoimija	Nuorisotyö päihdestrategian osalta, sosiaalityö
Muut toimijat	Neuvolatoiminta
Määrärahat	
Toteutusaikataulu	Päivitystyö 2013–2014, mallin käyttö jatkuvaa toimintaa
Toteutumisen arvioinnin kriteerit	Kouluterveyskyselyn päihdeosio, sosiaalityön kriteerit

5.2 Rikostorjunta ja yleinen järjestys

Tavoite	Viranomaisyhteistyön tiivistäminen nuorisoon liittyvissä asioissa tiedon jakamisen ja tilannekuvan ylläpitämisen kautta
Keinot	Kaksi kertaa vuodessa järjestettävä palaveri, johon osallistuu edustaja poliisista, pelastustoimesta, sosiaalityöstä, koulutoimesta ja nuorisotyöstä.
Vastuutoimija	Sosiaalityön johtaja
Muut toimijat	Poliisi, Pelastustoimi, Koulutoimi, Nuorisotyö
Määrärahat	
Toteutusaikataulu	Säännöllistä toimintaa kevästä 2013 alkaen
Toteutumisen arvioinnin kriteerit	Palaverien toteutumisen seuranta

5.3 Matkailun turvallisuus

Tavoite	Tuetaan matkailun turvallisuutta
Keinot	Tuetaan matkailuyritysten omaehtoista turvallisuustyötä
Vastuutoimija	Matkailuyritykset, Pelastustoimi
Muut toimijat	Kunta, Metsähallitus, Pelastustoimi
Määrärahat	
Toteutusaikataulu	
Toteutumisen arvioinnin kriteerit	

5.4 Onnettomuusturvallisuus

Ei toimenpide-esityksiä.

5.5 Liikenneturvallisuus

Tavoite	Parannetaan liikenneturvallisuustyön suunnitelmallisuutta
Keinot	Hyödynnetään ELY-keskuksen koordinoimaa liikenneturvallisuusyhteistyön toimijamallia. Laaditaan kokonaisvaltainen liikenneturvallisuussuunnitelma, joka sisältää Koulutus-, valistus-, ja tiedotussuunnitelman päivityksen sekä liikenneympäristösuunnitelman.
Vastuutoimija	Liikenneturvallisuustyöryhmä
Muut toimijat	Poliisi, Pelastustoimi, Liikenneturva, Liikennevirasto
Määrärahat	
Toteutusaikataulu	Valtuustokausi 2013–2016
Toteutumisen arvioinnin kriteerit	Liikenneonnettomuustilastot, suhteellinen liikenneturvallisuusindeksi, poliisin kokemus

Tavoite	Parannetaan ympäristön liikenneturvallisuutta
Keinot	Huomioidaan liikenneturvallisuusnäkökohdat kaavoituksen yhteydessä.
Vastuutoimija	Tekninen osasto
Muut toimijat	Liikenneturvallisuustyöryhmä
Määrärahat	
Toteutusaikataulu	Jatkuvaa
Toteutumisen arvioinnin kriteerit	Liikenneonnettomuustilastot, suhteellinen liikenneturvallisuusindeksi, poliisin kokemus

5.6 Yleiset toimenpide-esitykset

Tavoite	Kehitetään turvallisuustyön indikaattoreita
Keinot	Hyödynnetään laajasti sähköistä hyvinvointikertomusta turvallisuussuunnittelutyön toteutuksessa. Mahdollisuuksien mukaan sovitetaan yhteen sähköinen hyvinvointikertomus ja turvallisuussuunnitelma.
Vastuutoimija	Johtoryhmä
Muut toimijat	Osastot
Määrärahat	
Toteutusaikataulu	Turvallisuussuunnitelman päivityksen yhteydessä
Toteutumisen arvioinnin kriteerit	Sähköisen hyvinvointikertomuksen hyödyntämisen aste turvallisuussuunnittelutyössä

6 Jakelu, seuranta ja arviointi

Turvallisuussuunnitelman tehtävänä on tukea alueellista turvallisuustoimintaa. Suunnitelma on tarkoitettu julkisesti kuntalaisten ja yhteistyökumppaneiden nähtäväksi. Tämä auttaa sitouttamaan kuntalaiset, sekä siviili-, että viranomaistoimijat turvallisuustyöhön. Tavoitteena on luoda yhteisöön toimiva turvallisuuskulttuuri, jossa turvallisuusajattelu on läsnä kaikessa toiminnassa. Suunnitelma on osa kunnan turvallisuusviestintää, jonka tavoitteena on ennaltaehkäistä turvallisuusongelmia ja auttaa toimimaan onnettomuuksien sattuessa.

Turvallisuussuunnitelman tavoitteiden ja toimenpide-esitysten toteutumista seurataan vuosittaisin turvallisuusseminaarein, joihin kokoontuvat kaikki suunnitelman kannalta keskeiset siviili- ja viranomaistoimijat. Lisäksi kuntalaisilla on mahdollisuus antaa suunnitelmaan liittyvää palautetta kirjallisesti tai kunnan verkkosivuilla. Turvallisuussuunnitelma päivitetään valtuustokausittain.

7 Johtopäätökset

Syrjäytyminen ja sosiaalinen turvattomuus ovat selkeästi tämän hetken vakavin riskitekijä koko yhteiskunnalle. Tämä näkyy niin valtakunnan tasolla, kuin paikallisestikin. päihteiden ongelmakäyttö paitsi nuorilla myös vanhenevalla väestöllä on yksi vakavimpia syrjäytymisen seurannaisvaikutuksia. Alkoholi on yleisin syy onnettomuuksien, tapaturmien, väkivallan ja monien muidenkin rikosten taustalla ja alkoholisairaudet ovat tällä hetkellä johtava kuolinsyy työikäisillä.

Ajantasaiset päihde-, nuorisotyö- ja vanhustyöstrategiat, sekä erilaiset projektit ovat tehokkaita aseita taistelussa syrjäytymistä vastaan. Suunnitelmat ja projektien tuotokset tulee kyetä jalkauttamaan arjen toimintaan.

Matkailun turvallisuudesta huolehtiminen on tärkeää koko alueelle ja elinkeinolle. Tämä näkyy turvallisuusajattelun lähtemisenä alan toimijoilla sisältäpäin. Matkailun turvallisuutta tarkasteltaessa esiin nousivat lähinnä matkailun sesonkilountoisuuden aiheuttama

viranomaisresurssiongelma, sekä vieraan kielen ja kulttuurin tuomat lisäongelmat. Matkailun turvallisuuteen heijastuvat kaikki tässä suunnitelmassa käsitellyt turvallisuuden osa-alueet ja se tulee olemaan jatkossakin yksi turvallisuussuunnittelun painopistealueista.

Poikkihallinnollinen yhteistyö viranomaisten, yritysten, yhdistysten sekä muiden toimijoiden kanssa on elintärkeä osa turvallisuustyötä. Yhteistyötä jatketaan sekä osana arjen työtä että erikseen järjestettävien turvallisuustapahtumien kautta.